

KOMMISSJONEN FOR
GJENOPPTAKELSE AV STRAFFESAKER

Den 31. august 2015 ble det i Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker truffet avgjørelse i

Sak nr: 2015/111

Parter:

Fredrik Ludvig Fasting Torgersen

(forsvarere, advokat Cato Schiøtz og advokat Pål W. Lorentzen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

Avgjørelsen er truffet av kommisjonens leder alene, jf. straffeprosessloven § 397 tredje ledd.

Det ble truffet slik

A V G J Ø R E L S E:

1. Prosesshistorie

Tiltalen og dommen

Fredrik Fasting Torgersen ble av statsadvokaten i Oslo, etter ordre fra Riksadvokaten, 12. mai 1958 satt under tiltale ved daværende Eidsivating lagmannsrett til fellelse etter:

I. straffelovens § 192, 1. og 3. ledd, jfr. 2. ledd, alt smh. med 4. ledd,

for å ha foretatt handling hvorved tilsiktedes påbegynt utførelsen av en ikke fullbyrdet forbrytelse, nemlig ved vold eller ved å fremkalle frykt for nogens live eller helbred å ha tvunget noen til utuktig omgjengelse (samleie), idet tiltalte tidligere er straffet etter samme paragraf,

ved fredag 6. desember 1957 mellom ca. kl. 23.00 og 23.30 i oppgangen til Skippergaten 6 B, Oslo, å ha forsøkt å tiltvinge seg samleie med den 16 år gamle Rigmor Johnsen ved å ta kvelertak på henne og /eller dunke hodet kraftig mot kanten av det nederste trappetrinn samt rive i stykker hennes underbenklær,

II. straffelovens § 233, 1. og 2. ledd,

for å ha forvoldt en annens død idet drapet er forøvd for å lette eller skjule en annen forbrytelse eller unndra seg straffen for en sådan, og eller under særdeles skjerpene omstendigheter,

ved til tid og sted som under tiltalens I nevnt, å ha forvoldt den 16 år gamle Rigmor Johnsens død ved å kvele henne med hendene og/eller dunke hodet kraftig mot kanten av det nederste trappetrinn idet han forøvde drapet for å lette, skjule eller unndra seg straffen for den under tiltalens post I nevnte forbrytelse.

III. straffelovens § 148, jfr. § 62,
for å ha voldt ildebrann hvorved tap av menneskeliv lett kunne forårsakes,

ved natt til lørdag 7. desember 1957 å ha voldt ildebrann i kjelleren til Skippergt. 6 B, Oslo, ved å samle sammen en stabel rusk, papirsekker, bølgepapp, et tørt juletre og gamle trematerialer og tenne på med fyrstikker hvorved tap av menneskeliv lett kunne vært forårsaket, hvis ikke brannen var blitt oppdaget i tide.

Tiltalebeslutningen er her gjengitt slik den lød etter rettelser av aktor under hovedforhandlingen, med hjemmel i straffeprosessloven av 1887 § 291.

Ved behandlingen i lagmannsretten var domfelte representert ved høyesterettsadvokat Knut Blom som forsvarer. Aktor var statsadvokat L. J. Dorenfeldt. Under hovedforhandlingen ble det avhørt 71 vitner og 19 sakkyndige. Det ble dokumentert og forevist en rekke dokumenter, fotografier og gjenstander.

Eidsivating lagmannsrett avsa dom 16. juni 1958, etter at juryen hadde svart ja på spørsmålet om skyld. Domsslutningen lød:

Fredrik Ludvig Fasting Torgersen dømmes for forbrytelser mot straffelovens § 192, første og tredje ledd, jfr. annet ledd, jfr. § 49, og fjerde ledd, jfr. § 61, § 233, første og annet ledd og § 148, første ledd, alt sammenholdt med § 62, til fengsel på livstid.

I tilfelle av løslatelse blir han å undergi sikringsforholdsregler i samsvar med straffelovens § 39 nr.1 a) – f) så lenge det finnes påkrevet, dog ikke ut over 10 – ti – år uten rettens samtykke.

Saksomkostninger ilegges ikke.

Innledningsvis i dommen viser retten til at domfelte er straffedømt fire ganger tidligere. I 1952 ble han dømt for trusler, legemsfornærmelse og tyveri, og i 1954 ble han idømt en bot for legemsfornærmelse. Han ble senere i 1954 dømt for forsøk på grovt tyveri, og 22. februar 1956 ble han dømt i lagmannsretten for voldtektsforsøk og grovt tyveri. Han ble løslatt på prøve 5. oktober 1957.

Til straffutmålingen uttalte lagmannsretten blant annet:

Tiltalte er av de sakkyndige karakterisert som en alkoholtilvennet psykopat. Men hans alkoholmisbruk har ikke vært særlig sterkt. Han er holdningsløs, følelseskold og undertiden eksplosiv. Eksplosiviteten utløses særlig under alkoholpåvirkning. Men den kan også komme til utbrudd når han er helt edru. Hans intelligens er testet to ganger, i 1955 og nå i forbindelse med den foreliggende sak. Første gang kom man frem til en IQ på 89, siste gang til IQ = 110. Nå man tar i betraktning den vanlige variasjonsbredde på pluss/minus 10 og forskjeller i undersøkelsesmetodene, må retten gå ut fra at hans intelligens er normal. Den sakkyndige overlege Johannesen har videre uttalt om tiltalte at han er lur, vaktstom, mistenksom og upålitelig, og at han ved bevisst fordreining søker å dekke over uheldige og ufordelaktige omstendigheter. Retten er enig i denne karakteristikk. Retten er videre enig i at han karakterologiske brist er så dyptgripende at det er berettiget å betegne ham som en person med mangelfullt utviklede sjelsevner. Den er også enig i at det som følge herav er fare for at han igjen vil kunne begå nye straffbare handlinger. Det er i det hele rettens oppfatning at han i dag må karakteriseres som en ytterst farlig forbryter og at sikring av ham vil være ubetinget påkrevet når han blir løslatt.

Domfelte anket dommen til Høyesterett. Anken gjaldt saksbehandlingen, straffutmålingen og sikringsavgjørelsen. Høyesterett uttaler i sin kjennelse 1. november 1958 at den er enig med lagmannsretten i at det må reageres med lovens strengeste straff, og anken ble forkastet, jf. Rt. 1958 side 1101.

Etter domfellelsen

1958

I forbindelse med anken til Høyesterett fremmet Torgersen en begjæring om gjenopptakelse av saken, som ble oversendt Eidsivating lagmannsrett i november 1958. I juli 1959 ba Torgersen om at begjæringen ikke skulle behandles videre av lagmannsretten før etter nærmere beskjed. Slik beskjed ble ikke gitt. Lagmannsretten tok etter dette ikke realitetsstandpunkt til begjæringen.

1971

Den 13. oktober 1971 ble domfelte dømt i Eidsivating lagmannsrett for legemsbeskadigelse og trusler, ved at han han under soning på

Botsfengselet i Oslo hadde slått ned en fengselsbetjent og fremsatt trusler mot ham. Domfelte ble overmannet av fengselsbetjenter som kom til, og han ble samme kveld overført til Ullersmo landsfengsel. Han ble frifunnet for tiltalen om drapsforsøk. Ettersom domfelte allerede sonet en straff av fengsel på livstid, ble han dømt til innsettelse i enerom i 1 år, jf. daværende bestemmelse i straffeloven § 20 annet ledd. Anke over straffutmålingen og saksbehandlingen ble forkastet av Høyesterett 15. januar 1972 (Rt. 1972 side 28).

1973

Under henvisning til straffeprosessloven av 1887 § 414 nr. 1 og nr. 2 begjærte Torgersen på ny gjenopptakelse av saken 22. mars 1973. Eidsivating lagmannsrett besluttet 27. juni 1975 å forkaste begjæringen. Beslutningen ble påkjært til Høyesteretts kjæremålsutvalg, som forkastet kjæremålet ved kjennelse 31. mai 1976.

1997

Torgersen begjærte gjenopptakelse av straffesaken på ny 17. september 1997. Borgarting lagmannsrett besluttet 18. august 2000 at begjæringen ikke skulle tas til følge. Kjennelsen ble påkjært til Høyesteretts kjæremålsutvalg, som 28. november 2001 forkastet kjæremålet (Rt. 2001 s. 1521).

2004

Torgersen, ved advokat Erling Moss og Ståle Eskeland, fremmet 25. februar 2004 begjæring til Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker om gjenopptakelse av Eidsivating lagmannsretts dom 16. juni 1958. Saken ble krevd gjenopptatt i medhold av straffeprosessloven § 391 nr. 1 og nr. 3 og § 392 annet ledd. En samlet begrunnelse for begjæringen ble mottatt 5. april 2005.

I tiden mellom avlevering av den første begjæringen og den samlede fremstillingen mottok kommisjonen en rekke dokumentutdrag og rapporter fra advokat Moss og Eskeland. Det ble blant annet avgitt rapporter om det såkalte «tannbittbeviset», »avføringsbeviset» og »barnålbeviset». Det ble også avgitt egne rapporter om øvrige bevis i saken, blant annet i forhold til

vitneforklaringer, drapstidspunktet og spor som er sikret på åstedet og på Torgersen.

Påtalemyndigheten ved Oslo statsadvokatembeter avga uttalelse til begjæringen 2. desember 2005. Advokat Moss avga uttalelse 8. desember 2005 og 4. januar 2006. Ståle Eskeland ga i brev til kommisjonen 16. januar 2006 sine merknader til påtalemyndighetens uttalelse. Påtalemyndigheten ga i brev til kommisjonen 6. februar 2006 kommentarer til Eskelands merknader.

Det ble avholdt muntlig høring om deler av de tre tekniske bevisene; «barnålbeviset», ”tannbittbeviset” og ”avføringsbeviset”, i tiden 27. – 30. mars 2006. Under høringen ga professor Rune Halvorsen Økland og professor Kåre Venn forklaring i forbindelse med barnålbeviset. Professor David Senn (USA), professor David Whittaker (UK), seniorforsker Per Flood og professor Tore Solheim ga forklaring i forbindelse med tannbittbeviset. Professor Per Brandtzæg ga forklaring i forbindelse med avføringsbeviset. Høringen ble i sin helhet tatt opp med lyd og bilde.

Ståle Eskeland sendte inn sitt sluttinnlegg etter høringen 2. mai 2006.

Ved kommisjonens avgjørelse 8. desember 2006 (GK-2004-0071) ble begjæringen ikke tatt til følge.

2007

Den 2. januar 2007 ble kommisjonens medlemmer og saksbehandler, samt førstestatsadvokaten og to statsadvokater ved Oslo statsadvokatembeter anmeldt til politiet av domfelte, ved advokat Erling Moss. Anmeldelsen ble etterforsket av Spesialenheten for politisaker, som antok at anmeldelsen gjaldt overtredelse av straffeloven § 110, § 120 og/eller § 325 nr. 1 (grov uforstand i tjenesten). Bakgrunnen for anmeldelsen var at de anmeldte skulle ha begått straffbare handlinger ved sin behandling av domfeltes begjæring om gjenopptakelse i sak 2004-0071, jf ovenfor. Spesialenheten vedtok den 11. juni 2007 at anmeldelsen skulle henlegges. Henleggelsesbeslutningen ble påklaget til

riksadvokaten, som ved avgjørelse 15. oktober 2007 ikke tok klagen til følge.

Torgersen fremmet 17. juli 2007 ny begjæring til Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker om gjenåpning av Eidsivating lagmannsretts dom 16. juni 1958. Saken ble krevd gjenåpnet i medhold av straffeprosessloven § 391 nr. 1 og nr. 3 og § 392 annet ledd.

Ved brev fra Ståle Eskeland 22. august 2007 ble det fremsatt krav om settekommisjon ved ny behandling av begjæring om gjenåpning. Kommisjonen fattet vedtak 12. oktober 2007 om at kommisjonsmedlemmene var habile til å behandle begjæringen. Torgersen reiste 4. desember 2007 sivil sak ved Oslo tingrett om at medlemmene var inhabile. Oslo tingrett avviste saken ved kjennelse 20. juni 2008. Borgarting lagmannsrett forkastet 25. september 2008 anken, og Høyesterett forkastet videre anke ved kjennelse 19. november 2008.

Kommisjonen mottok sluttinnlegg til begjæringen fra advokat Moss 13. mai 2009. Oslo statsadvokatembeter avga uttalelse 17. desember 2009.

Ved kommisjonens avgjørelse 30. september 2010 (GK-2008-0124) ble begjæringen ikke tatt til følge.

2011

Domfelte, v/ advokat Jan Tennøe, tok 20. mai 2011 ut stevning mot staten v/ Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker med blant annet påstand om at kommisjonens avgjørelser 8. desember 2006 og 30. september 2010 var ugyldige. Ved kjennelse fra Oslo tingrett 14. oktober 2011 ble saken stanset i påvente av at Høyesterett skulle avsi dom i den såkalte Baneheia-saken, jf. Rt. 2012 side 519. Etter forenklet domsbehandling avsa Oslo tingrett dom 8. november 2013, hvor kommisjonen ble frifunnet. Torgersen anket dommen til Borgarting lagmannsrett, som ved dom 22. september 2014 opphevet tingrettens dom. Staten, ved

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker anket dommen til Høyesterett, og ved ankeutvalgets dom 7. januar 2015 ble lagmannsrettens dom opphevet. Etter dette fortsatte behandlingen av søksmålet ved Borgarting lagmannsrett. Etter domfeltes død 18. juni 2015 ble partene underrettet av Borgarting lagmannsrett 24. juni 2015 om at saken er stanset som følge av dødsfallet, og at saken vil bli satt i gang igjen etter begjæring fra «rette vedkommende eller motparten», jf. straffeprosessloven § 16-16 andre ledd andre punktum.

2015

Domfelte, ved advokatene Cato Schiøtz og Pål W. Lorentzen, har den 11. juni 2015 fremsatt begjæring om gjenåpning av Eidsivating lagmannsretts dom 16. juni 1958.

Fredrik Fasting Torgersen avgikk ved døden 18. juni 2015. Kommisjonen har i brev til advokat Cato Schiøtz 24. juni 2015 bedt opplyst om det er noen i persongruppen som nevnt i straffeprosessloven § 308 som trer inn i begjæringen, jf. straffeprosessloven § 389 andre ledd. I brev fra advokat Schiøtz 26. juni 2015 ble det opplyst at domfeltes nevø, Frode Torgersen, ønsker å tre inn i begjæringen.

Domfelte, ved advokatene Cato Schiøtz og Pål W. Lorentzen, har den 14. august 2015 oversendt et supplerende innlegg til kommisjonen. Det fremgår av dette innlegget at også domfeltes samboer, Vivi Hals, tiltrer gjenåpningsbegjæringen på vegne av avdøde.

2. Hva saken gjelder

Ved Eidsivating lagmannsretts behandling i 1958 ble skyldspørsmålet avgjort av en lagrette, som ikke begrunner sin avgjørelse. Hvilke beviser lagretten har tillagt vekt og hvilket faktum som ble lagt til grunn for bevisvurderingen, fremgår følgelig ikke av dommen.

Den 31. oktober 1958, under ankeforhandlingen for Høyesterett, fremsatte Torgersen begjæring om gjenopptakelse av saken.

Statsadvokat Dorenfeldt har i påtegning til lagmannsretten den 17. desember 1958, gitt sin uttalelse til domfeltes begjæring. Innledningsvis skriver han:

Jeg skal først ganske kort imøtegå domfeltes begjæring. Da det imidlertid klart fremgår av hans gjenopptakelsesbegjæring at det ikke er noe nytt Torgersen har å fremlegge, men at det dreier seg om en bestridelse av lagrettens bevisbedømmelse, anser jeg det hensiktsmessig å få gitt en bred, samlet fremstilling av det bevismateriale som lagretten bygget sin avgjørelse på. Det skjedde så meget av betydning for bevisbedømmelsen under hovedforhandlingen – at jeg går ut fra at lagmannsretten vil ha interesse av en slik fremstilling fra påtalemyndighetens side for en gang for alle å slå fast at Torgersen ble dømt på grunnlag av en rekke bevis, som ved en samlet vurdering gjorde det helt klart at påtalemyndigheten til fulle hadde ført bevis for at det var Torgersen og ingen annen som hadde gjort seg skyldig i de forbrytelser han er dømt for. På grunn av at vår lovs ordning er slik at det ikke blir protokollert noe av hva der blir sagt av vitner og sakkyndige under en hovedforhandling, vil det kunne være av den største betydning for vurderingen av nærværende gjenopptakelsesbegjæring og mulig fremtidige begjæringen å få festet til papiret det som skjedde under hovedforhandlingen og som ytterligere klargjorde domfeltes skyld.

Dorenfeldt går deretter gjennom de anførslede domfelte har oppgitt som grunnlag for gjenopptakelsesbegjæringen, før han gir en samlet fremstilling, jf. nedenfor. På grunnlag av domfeltes begjæring og statsadvokatens uttalelse forberedte lagmann Kristian Lunde, som var administrator under hovedforhandlingen, en avgjørelse. Ettersom Torgersen ba om at den videre behandling av begjæringen ble stilt i bero, ble det aldri truffet noen formell avgjørelse. Lagmann Lunde uttaler på side 21 i utkastet blant annet:

Lagmannsretten vil uttale at den brede faktiske fremstillingen av saken og dens beviseligheter som statsadvokaten har gitt i sin redegjørelse av 17. desember 1958 (dok. 115) på alle vesentlige punkter gir et korrekt og objektivt bilde av saken, slik den ble rullet opp under hovedforhandlingen.

For å gi et inntrykk av saksforholdet slik det forelå for Eidsivating lagmannsrett i 1958, gjengis deler av Dorenfeldts redegjørelse hvor han gir en samlet fremstilling av vitneforklaringene og de tekniske bevisene:

Når jeg nå går over til å gi en samlet fremstilling av saken og dens bevis, nevner jeg at gjennomgåelsen av bevislighetene naturlig faller i 2

avsnitt. Vitneforklaringene vil bli gjennomgått først og som avsnitt 2 vil jeg komme inn på de tekniske bevis, de tause vitner som i dette tilfelle var blod, fæces, barnåler og tannbitt.

Innledningsvis vil jeg minne om at brannen i Skippergt. 6 B ble meldt kl. 01.27, se herom dok. 23. Da var allerede Torgersen ved et rent tilfelle blitt arrestert ved Oslo Ø, altså ikke langt fra åstedet. Tidspunktet for hans arrestasjon var kl. 00.58, se dok. 5. Etter å ha vært ført til Rådhusgt. politistasjon ble han transportert til Møllergt. 19, hvor han vasket seg grundig både før og etter inkvireringen, se herom ovenfor. Det ble imidlertid samme natt konstatert blod på fingrene og fæces på høyre gummisko. Siktete ble overført til Kriminalavdelingen og avhørt der, se dok. 6. Politiets oppgave ble nå i første rekke å sjekke opp hans ferd, mens vitenskapsmennene arbeidet med de tekniske bevis. Det ble brakt på det rene at Torgersen hadde vært på boksestevne på Sentrum kino ca. kl. 19.00. I sin forklaring for politiet har han også nevnt dette med Sentrum kino se dok. 6, men tidspunktet da han forlot kinoen, var tidligere enn nevnt i hans forklaring, idet han etter å ha vært på boksestevnet var på kafè Hjerterum, som han forlot antageligvis noen minutter før kl. 22.30. Om Torgersens tilstedeværelse ved boksestevnet har de i rettsboken, dok.99, nr. 1 - 6 nevnte vitner forklart seg. Om Torgersens atferd på Hjerterum Kafè, Pilestredet, har 7. - 10. vitne forklart seg. Fra kafè Hjerterum gikk Torgersen til Grand Kafè, hvor han ble iaktatt av en rekke vitner. Om Torgersens passering av Grand forklarte 11., 12., 13. og 14. vitne seg. Et par av vitnene hadde vært på Chat Noir, som avsluttet forestillingen ved ca. 22.20/22.25 - tiden og man kan derfor regne ut tidspunktet temmelig nøyaktig til ca. kl. 22.35/22.40, se således vitnet Astrid Tømmereeks forklaring, dok. 45 s. 17-18. Forestillingen på Chat Noir sluttet imidlertid 5 á 10 minutter senere enn hun antok i sin forklaring for forhørsretten, slik at passeringen av Grand da hun iakttok Torgersen, må ha vært omkring kl. 22.35/22.40. Det var også det nøyaktigste tidspunktet man kunne komme fram til på grunnlag av de øvrige vitneprov fra kafè Hjerterum og fra de andre vitner som så Torgersen passere Grand på vei nedover i retning mot Østbanen. Så å si nøyaktig på dette tidspunkt, nemlig kl.22.40, tok Rigmor Johnsen avskjed med sin venn Svein Erik Johansen ved trikkeholdeplassen på Oslo Ø., se dok. 45s. 21 og vitneforklaringen fra dette vitne (17. vitne) smh. med vitneforklaringer fra 15. og 16. vitne. Påtalemyndigheten har så ved hjelp av vitneprov kunnet følge Rigmors ferd fra hun gikk oppover Karl Johansgt. til Dronningensgt. og snudde bortover Skippergt.

Herom har 18., 19., 20., 21., 23., 30., og 71. vitne forklart seg. De har alle gitt en beskrivelse av den ukjente mann som fulgte etter Rigmor bortover Dronningensgt. til hun kom til Skippergt. 6 B og som det 23. vitne, Olga Eriksen, iakttok inne i trappeoppgangen sammen med Rigmor ca. kl. 23.00, Om disse vitner kan det sammenfattende sies at de til tross for at de ikke kjente den som var sammen med Rigmor, har vært forbausende dyktige til å observere idet de alle har beskrevet en person som har en forbausende likhet med Torgersen. Fra hovedforhandlingen bør det spesielt nevnes at 30. vitne, Thoresen, uttalte at vedkommende ukjente var «jævlig lik» Torgersen. Torgersen har den hele tid også under hovedforhandlingen benektet å ha gått så langt ned som til Dronningensgt. Han hadde fra Grand gått til Stortorget og derfra Torggt. til Ole Bulls plass, hvor han hadde truffet Gerd, som

hadde blitt med ham hjem, se forøvrig dok. 45 s 3. Han anslår tidspunktet da han kom hjem, til ca. kl. 23.30. Han hadde så vært hjemme til ca. kl. 24.30, da han syklet ut med Gerd bak på sykkelen til han kom til Grønland. Derfra hadde de gått til han hadde skiltes fra henne i Akersgt. Han hadde så svinget ned Prinsensgt. og kommet til det sted ved Oslo Østbanestasjon hvor han ble arrestert, mistenkt for sykkeltyveri, se hans forklaringer i dok. 6, s. 2 og dok. 45 s. 2 flg, Torgersens familie, således bl.a. hans mor og søster, har til en viss grad støttet Torgersens forklaring om at han hadde med seg en pike denne natten. Ingen av dem hadde imidlertid sett henne. Påtalemyndigheten var den hele tid på det rene med at tiltaltes forklaring om Gerd var et falsum og et forsøk på å bygge opp et alibi. Grunnen til påtalemyndighetens standpunkt var bl.a. at 24. vitne, Johanne Kristine Olsen, hadde iaktatt ham utenfor Eldorado kino på vei mot Youngstorget om kvelden ca. kl. 23.45. Disse iakttagelser hadde hun fortalt 25. vitne, Solveig Gundersen, allerede neste morgen. Johanne Kristine Olsen kjente Torgersen meget godt og hennes iakttagelser må sees på denne bakgrunn. Hun så Torgersen gå inn i en drosje på Youngstorget Det har ikke vært mulig med sikkerhet å få brakt på det rene hvilken drosje det var, men antageligvis var det sjåfør Strand, som på det tidspunkt hadde en tur fra Youngstorget. Lenger kommer man ikke på dette punkt. Strand ble avhørt som 27. vitne. Dette at fru Olsen så Torgersen i rask marsj på vei bortover Torggt. mot Youngstorget på dette tidspunkt, var det all grunn til merke seg, idet fru Olga Eriksen så Rigmor sammen med den ukjente mann i trappeoppgangen i Skippergt. 6 B ca. kl. 23.00. Da hun en tid senere, ca. kl. 24.00, passerte trappeoppgangen inn til gårdsplassen, merket hun seg at det var tilsølet der med blod, se herom dok. 45 s. 33. Drapet var altså allerede da begått og liket var fjernet og brakt til åstedet i kjelleren.

Det var imidlertid ikke bare Johanne Kristine Olsens iakttagelse av Torgersen utenfor Eldorado kino kl. 23.45, da han angivelig etter egen opplysning, var i sitt eget hjem sammen med Gerd, som påtalemyndigheten bygget sitt standpunkt på. Man hadde nemlig et tidspunkt som var av ganske stor betydning, nemlig det tidspunkt da Torgersen forlot sitt hjem om natten etter å ha byttet av seg det han tidligere hadde hatt på seg, således bl.a. den brunstripete dress på hvilken de 5 barnåler ble funnet. Torgersens søster fru Dagmar Halvorsen hadde nemlig tatt avskjed med. sin mann, som skulle ha en bestemt buss (32.og 33. vitne), se bl.a. dok. 18s. 74 og s. 75. Under hovedforhandlingen kom det også tydelig frem av forklaringer fra søsteren at Torgersen fremdeles oppholdt seg hjemme etter at søsteren Dagmar hadde tatt avskjed med sin mann. På denne måten kom man til at Torgersen neppe kunne ha forlatt sin bopel før kl. 00.30, sannsynligviset par minutter senere. Hans forklaring om hvorledes han hadde følge med Gerd fremgår av hans forklaring, dok. 45 s. 3-4. Den samme forklaringen gjentok han under hovedforhandlingen. Han påsto at han syklet med Gerd på bagasjebrettet til de kom til Grønland og der gikk de av og trillet sykkelen videre. Politiet har kontrollert tidsangivelsen og det fremgår av politiets undersøkelser at det fra Torgersens bopel i Tore Hunds vei 24 til Grønland vil medgå ca. 5 min., når man sykler. Går man så fra Grønland den rute som Torgersen selv har opplyst, til arrestasjonsstedet, medgår 25 min. Den minste tid som kan benyttes på distansen, er 30 min. Da Torgersen forlot sitt hjem vel kl.00.30 ville han ikke kunne rekke bli arrestert kl. 00.58 hvis han

hadde forholdt seg sånn som nevnt. Påtalemyndigheten kom derfor til på grunnlag av denne tidsberegning at Torgersen ikke hadde forklart sannheten. Torgersen ville derimot hatt utmerket god tid til å sykle direkte fra Tore Hunds vei ca. kl. 00.35 til Skippergt, 6 B. Dette tar etter politiets beregning ca. 10 min. Han kunne da være på åstedet kl. 00.45 og han har da hatt tilstrekkelig tid til å sette ild på i kjelleren og så forlate åstedet og sette seg på sykkelen, som han hadde plassert i porten rett overfor, nemlig til Skippergt. 9, jfr. Ørnulf Bergersens forklaring om sine iakttagelser av Torgersen ca. kl. 00.55.

På grunnlag av Kristine Olsens utsagn og den tidstabell om var nevnt, mente påtalemyndigheten derfor å kunne motbevise Torgersens alibi. Under hovedforhandlingen fikk man imidlertid supplert bevisførselen ytterligere på dette punkt. Jeg kommer her inn på hva som skjedde i forbindelse med avhøringen av 52. vitne, Gerd Berg. Hennes tidligere ektefelle Finn Berg hadde henvendt seg til forsvareren med fotos av sin tidligere hustru og mente at det måtte være hans tidligere hustru som Torgersen hadde vært sammen med denne kveld, se herom dok. 77. Fru Berg ble avhørt av politiet 4. juni 1958, dok. 78, se også dok. 79 og dok. 80. Under hovedforhandlingen i lagmannsrett den 7. ble vitnet Gerd Berg fremstilt, se rettsboken, dok. 99 s. 34 flg. Før hun avga forklaring, fikk Torgersen anledning til å uttale seg om det var dette vitne han angivelig skulle ha vært sammen med på det kritiske tidspunkt: «Det er henne», sa Torgersen. Gerd Berg benektet kategorisk riktigheten av dette utsagn og hun ble etter avhøringen edfestet, se rettsboken, dok. 99, s. 37 - 39. Her er det grunn til å feste oppmerksomheten på følgende: Det var ganske åpenbart for alle og enhver at Torgersen her forklarte seg usant. Han hadde tidligere gitt en beskrivelse av denne Gerd, se bl.a. dok. 45 s. [...]. Høyden var således bl.a. oppgitt til 1,65 - 1,70 cm. og hun hadde pene, jevne tenner. Da Gerd Berg kom i retten, viste det seg at hun var en ganske høy dame, 1,74 cm. Og da hun ble spurt om vise fram sine tenner, ga hun uttrykk for at hun måtte få slippe dette, for hun hadde ikke hatt råd til å stille dem på 5 år, se også uttalelse fra den sakkyndige, tannlege Strøm, dok. 98. Dertil kom at hun bodde på et helt annet sted av byen enn det sted i Akersgt. hvor Torgersen hadde satt henne av om natten. I og med at Torgersen også på dette punkt forklarte seg uriktig, avslørte han selv sitt falske alibi. Jeg har funnet grunn til å nevne dette særlig omhyggelig, fordi det er et av de springende punkter under bevisførselen og det fremgår forholdsvis lite av rettsboken hva som egentlig skjedde. Samme dag som vitnet Gerd Berg ble avhørt, ble så Ørnulf Bergersen fremstilt fra Botsfengslet. Jeg har tidligere vært inne på hans forklaring og jeg vil understreke at det etter alt det som kom fram fra så vel ham selv som fra overlege Leikvam og underdirektør Dokmo, ikke var noen grunn til å anta at han forklarte annet enn sannheten. Påtalemyndigheten understreket imidlertid at vitnet i og for seg ikke hadde noen avgjørende betydning, men at han bekreftet påtalemyndighetens versjon om hvorledes Torgersen hadde vendt tilbake til åstedet for å sette ild på og skjule alle spor. At han ble arrestert kl. 00.58, mens Bergersens iakttagelser fant sted kl. 00.55, passet også utmerket godt. At Torgersen gjorde et morderisk utfall mot Bergersen under den dramatiske eksaminasjonen av denne var et moment som påtalemyndigheten særlig la vekt på når det gjaldt sikringsspørsmålet, nemlig Torgersens farlighet også i edru tilstand. Hermed antar jeg at hovedpunktene vedkommende vitneavhøringen er

kommet klart nok fram. Allerede gjennom denne bevisførsel mente påtalemyndigheten at den hadde tilstrekkelig fellende bevis like overfor Torgersen. I tillegg til alt det fellende bevismateriale, som ble lagt fram under vitneavhøringen, hadde man imidlertid en rekke tekniske bevis, som jeg nå skal gå over til.

Som allerede nevnt, ble det funnet blod på Torgersens fingre, men det ble også funnet blod andre steder, således på Torgersens vinterfrakk. Blodet kunne ennogså typebestemmes til blodtype A, se herom uttalelse fra prosekter Lundevall, dok. 27 bilag 6. Man kom ikke lenger, fordi også avdøde var av blodtype A. Det ble videre funnet blod på de sko som ble beslaglagt på Torgersens bopel og som var satt i vann og som han etter all sannsynlighet hadde på seg da han begikk voldtektforsøket og drapet, se rapport fra ingeniør Sim. Wolff og kjemiker Johansen av 20. februar 1958. Ennå viktigere enn blodflekkene var funnet av fæces på Torgersens turnsko. Jeg viser til sakkyndige uttalelser fra dr. Valentin Fürst jr. av 16. januar 1958, dok. 27, fra professor, dr. Henrik Printz, dok. 27 bilag 5 og fra professor Ove Harbo Høeg, dok. 27 bilag 15. De samstemte alle om at fæces fra avdøde (som hadde uttrådt under kvelningen) stemte nøyaktig overens med den fæces som ble påvist på Torgersens turnsko, hans venstre bukselomme og hans fyrstikkeske. Påtalemyndigheten presiserte at det er sjelden at man i det hele tatt får på seg menneskeavføring og at det også var påfallende at den fæces som fantes på Torgersens sko m.v. hadde stor likhet og ingen avvikelse fra avføringen på åsted og lik. Påtalemyndigheten ga derfor uttrykk for at man meget vel kunne forstå professor Henrik Printz når han uttalte at en slik overensstemmelse neppe var tilfeldig og at det etter hans oppfatning måtte konkluderes med at samtlige prøver stammet fra samme kilde, nemlig fra den drepte. Det måtte i så fall være forsvarlig å trekke den konklusjon at det måtte være overveiende sannsynlig at fæces på Torgersens sko m.v. skrev seg fra liket.

Det tredje tekniske bevis var barnålene. Dette er et naturvitenskapelig bevis av første klasse, fordi det viste seg at det her gjaldt barnåler av en så ekstraordinær art at de sakkyndige kunne trekke konklusjoner som ellers ikke ville vært mulige. Jeg henviser her til uttalelser fra professor Henrik Printz og særlig fra professor Elias Mork se dok. 27 bilag 13. Han uttalte som sin konklusjon: 1. Det er full overensstemmelse både i form og størrelse mellom de barnåler som stammer fra kjelleren og de barnåler som er samlet på Torgersens klær. Da barnålenes lengde i vesentlig grad er avhengig av vekstbetingelsene, mens formen er en arvelig egenskap, er det meget stor sannsynlighet for at så like barnåler både i lengde og form - er av samme mortre. Jeg vil minne lagmannsretten om at professor Mork opprettholdt denne konklusjon under hovedforhandlingen og at han føyde til at det som ytterligere gjorde sannsynligheten så stor var dette at alle de 5 barnåler som ble funnet på Torgersens brunstripete dress, var lik barnålene på treet fra åstedet. Det at ikke en av disse nåler var fra et annet tre, var så påfallende at det ytterlige understreket konklusjonen.

Endelig kommer jeg så til bittet i Rigmors bryst. Når det gjelder tannbittet og oppnevnelsen av de odontologisk sakkyndige, er jo saken så omhyggelig behandlet så vel i lagmannsrett som i Høyesterett at det ikke skulle være grunn til å gå i detalj. Foranlediget av domfeltes brev

av 10. f.m., dok. 112, må jeg imidlertid si følgende: Da det ved åstedsgranskningen ble konstatert at det omkring likets venstre brystvorte såes merke etter tenner, se bl.a. dok. 19 s. 3 flg., ble tannlege Ferdinand Strøm anmodet av politiet om å bli med til Oslo Kretsfengsel for å undersøke Torgersens tenner samt foreta avstøpning av disse, se herom rapport av 17. desember 1957, dok. 18 s. 98. Det fremgår av rapporten at Torgersen nektet ta avstøpning av tennene. Av dok. 18 s. 100 fremgår så at politiet og tannlege Strøm igjen var i fengslet den 11. desember 1957. Forsvareren ved sin fullmektig var da tilstede og meddelte etter en stund at Torgersen nektet å ta tannavstøpning, idet han opplyste at han fant det nedverdiggende for seg. Den 14. s.m. ble så et nytt forsøk gjort, fordi Torgersen hadde erklært seg villig til tannavstøpning i rettsmøte 9. desember. Forsvareren meddelte imidlertid at Torgersen opprettholdt sin nektelse og at han i tilfelle ville motsette seg dette med makt, se dok. 18 s. 101. Først den 12. april 1958 erklærte domfelte seg villig til å la tannlege Strøm ta avstøpning av tennene. Avtrykk av tennene ble så tatt 14. april. Om den videre utvikling viser jeg til Høyesteretts kjennelse av 1. fm., dok. 101 s. 3 flg. Det er riktig at det ble lovet Torgersen at det skulle bli oppnevnt en ny sakkyndig og det ble da også gjort, men han ble selvfølgelig ikke lovet noen sakkyndig utenfor Skandinavia. Torgersen har når det gjelder de odontologisk sakkyndige, fått en særbehandling som er ganske sjelden. Da tannlege Strøm den 28. april d.å. hadde gitt uttrykk for at bitemerkene i brystet til den drepte var identiske med Torgersens tenner, fikk Torgersen anledning til å ta hvilken som helst kvalifisert sakkyndig i Skandinavia. En dansk professor ble nevnt. Nå var imidlertid ikke dette godt nok og Torgersen fremsatte krav om en sakkyndig utenfor de nordiske land. Om sakens videre utvikling, viser jeg til de forskjellige rettsavgjørelser, som foreligger av forhørsrett og lagmannsrett og spesielt til Norges Høyesteretts kjennelse s. [...] flg. Det som det er grunn til å presisere, er at det ble tatt særlige forholdsregler i Torgersens favør, da man oppnevnte professor, dr. philos Jens Wærhaug som den annen sakkyndige. Han fikk ikke anledning til å kjenne tannlege Strøms konklusjoner men skulle bare arbeide på grunnlag av det foreliggende materiale. Meg bekjent, har det aldri forekommet at man på denne måten har lekt blindbukk med de sakkyndige for å imøtekomme en siktet's ønske om særbehandling. Professor Wærhaugs konklusjon ble imidlertid følgende: "Bitesporene i drepte Rigmor Johnsens bryst kan med en til visshet grensende sannsynlighet sies å være etterlatt av Fredrik Ludvig Fasting Torgersen. Det kan ikke utelukkes at andre kan ha gjort det, men denne mulighet er så liten at den neppe kan tas i betraktning". Her vil jeg minne lagmannsretten om at professor Wærhaug ble spurt under hovedforhandlingen om denne konklusjon kunne sies å avvike fra tannlege Ferdinand Strøms, så svarte han at det gjorde den ikke idet han var enig med Strøm: "Det er Torgersens tenner som har avsatt bittet. Jeg er overbevist."

Ovenstående er en samlet fremstilling av bevisene, slik påtalemyndigheten så dem i 1958, og som lagmann Lunde bekreftet ga et korrekt og objektivt bilde av saken på alle vesentlige punkter. Gjennom de fire gjenåpningsbegjæringene som har blitt

realitetsbehandlet, - to for domstolene og to for kommisjonen - er enkelte sider av bevisbildet blitt justert og utdypet, blant annet som følge av nye sakkyndige uttalelser, ytterligere etterforskning og muntlig høring. Det vises her til de enkelte avgjørelser som det er referert til innledningsvis.

3. Domfelte gjør gjeldende

Domfelte begjærte gjenåpning for kommisjonen 11. juni 2015. Vedlagt begjæringen fulgte et dokumentutdrag med til sammen 13 bilag, samt en bok. Et supplerende innlegg til begjæringen ble sendt til kommisjonen 14. august 2015. Det er redegjort nærmere for begjæringen nedenfor.

Det er et svært omfattende materiale som er sendt inn fra domfeltes side. Fremstillingen er ikke svært systematisk. I dette kapitlet inntas deler av domfeltes egen oppsummering av anførselene i begjæringen, og deler fra det supplerende innlegget. For en samlet fremstilling av anførsler vises til begjæringen og det supplerende innlegget.

Det fremgår innledningsvis at begjæringen er begrunnet med at vilkårene for gjenåpning er til stede etter straffeprosessloven § 391 nr. 3 og § 392 annet ledd.

Når det gjelder vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3, er det gitt en nærmere påvisning av disse blant annet på side 237 – 241 i begjæringen:

1. Innledning

Vi skal i dette avsnittet peke på de nye omstendigheter og nye bevis som – sammenholdt med den øvrige bevissituasjonen – godtgjør at vilkårene for gjenåpning i henhold til § 391 nr. 3 er til stede. Vi skal følge samme disposisjon som i forhold til § 392, annet ledd og først ta stilling til omstendighetene på *drapstidspunktet* og påvise at man på grunnlag av nye omstendigheter og nye bevis må konkludere med at Torgersen ikke har vært på åstedet på drapstidspunktet. Vi skal deretter foreta den samme drøftelsen i relasjon til hypotesen om at Torgersen var i Skippergaten 6 B på *brannstiftelsestidspunktet*.

Ved den endelige vurdering av "egnet til frifinnelse"-kriteriet må det foretas en kumulativ vurdering av hvorvidt Torgersens tilstedeværelse på åstedet ved *begge* tidspunktene er sannsynliggjort.

Når vi vurderer betydningen av de nye omstendigheter og nye bevis sammen med sakens øvrige beviseligheter og foretar en samlet kumulativ totalvurdering, kan det ikke være fornuftig tvil om at det er en rimelig mulighet for at vilkårene for frifinnelse er til stede, og at vilkårene for gjenåpning er oppfylt.

2. Var Torgersen på åstedet på drapstidspunktet?

Vi viser til tidligere gjennomgang av dette spørsmålet både i del 2 og ovenfor i del 5, og innskrenker behandlingen av disse forholdene i denne sammenheng – en henvisning er her tilstrekkelig.

Vi begynner med en gjennomgang av de to tekniske bevis som er anført i forbindelse med Torgersens tilstedeværelse i Skippergaten 6 b *på drapstidspunktet*, fordi det er her man finner en rekke helt sentrale nye bevis som på en nærmest dramatisk måte endrer vurderingen i forhold til den skråsikkerhet som de sakkyndige ga uttrykk for i 1958.

Det er to bevis som påtalemyndigheten fremhevet som helt avgjørende underhovedforhandlingen:

Tannbeviset, som i dag ikke har noen bevisverdi. Det henvises til redegjørelsen ovenfor under del 3 – og som er grundig utdypet i utredningen fra tidligere førstelagmann Nils Erik Lie. (Se bilag 9)

Her er *alle* de nye sakkyndige erklæringene "nye bevis" i lovens forstand. Det er særlig grunn til å påpeke at man i forbindelse med tidligere avgjørelser har lagt til grunn at uttalelser fra Den rettsmedisinske kommisjon må anses som nye bevis – noe som selvfølgelig er riktig. Tannbittbeviset, slår derfor – som Lie påpeker – ut i Torgersens favør:

Likhetene mellom bittet og Torgersens tenner er ikke på noen måte så like at de knytter Torgersen til drapet. Det som imidlertid er helt avgjørende er at de *seks forskjeller* som Lie behandler i detalj, samlet sett er så omfattende at det er direkte *usannsynlig* at Torgersen kan være gjerningsmann.

Ikke minst på bakgrunn av de siste sakkyndige uttalelsene som er innhentet, er det godt gjort at de forsøk på å bortforklare disse ulikheter, ikke holder.

Og det er all grunn til å minne om våre bevisbyrderegler: Tvil om faktum for så vidt gjelder dette punkt skal ikke gå utover Torgersen.

Det andre viktige beviset for Torgersens tilstedeværelse på åstedet var som kjent barnålbeviset, jfr. Lies redegjørelse i bilag 10.

Det fremgår nå av de sakkyndige uttalelsene at det er enighet mellom samtlige sakkyndige – også de som har vært engasjerte av påtalemyndigheten – om at man kan få samme type barnåler som man

fant på åstedet på steder hvor det foreligger veksthemmende forhold – og det har man overalt hvor det vokser gran.

Saken står i en helt annen situasjon enn i 1958, da det med betydelig styrke og skråsikkerhet ble påstått at barnålene på åstedet og i Torgersens dress var så sjeldne at man kunne ekskludere andre alternative forklaringer - nålene stammet fra *samme kilde*. (Jfr. statsadvokat Dorenfeldts uttalelse som opererte med en sikkerhetsprosent på 1 til en milliard).

De sakkyndige uttalelser som har vært innhentet etter 2001 tilfredsstiller alle de vilkår som stilles til "nye bevis" i § 391 nr. 3, jfr. gjennomgangen ovenfor av gjeldende rett.

Torgersens forklaring og omstendighetene omkring hva som skjedde med dressen i forbindelse med den tidligere eiers flukt etter biluhellet i Sverige, herunder overnatting under et bartre, fremstår som en mer sannsynlig kilde for påføring av barnålene.

Det henvises i denne forbindelse særlig til de fire omstendigheter som er påpekt i del 3 punkt C, og som viser at barnålene etter all sannsynlighet ikke kan komme fra kjelleren: Det er f.eks. svært lite sannsynlig at en av nålene gjennomtrenger Torgersens frakk og dress og havner i en av innerlommene i dressen.

Det siste momentet som påtalemyndigheten tillå vekt, var Dorenfeldts første tidsskjema om at Torgersen – nærmest på minuttet – kunne ha truffet Rigmor Johnsen på det kritiske tidspunktet da Johansen passerte Esther Olssons kiosk.

Også her foreligger det nytt bevis/nye omstendigheter – det vises til Nils Erik Lies gjennomgang, som sannsynliggjør at dette var en umulighet.

Så langt kan vi konkludere med at de helt avgjørende bevis fra 1958 i dag ikke har noen bevisverdi med hensyn til Torgersens tilstedeværelse i Skippergaten 6 b på drapstidspunktet.

Det blir da svært viktig å vurdere *den øvrige bevissituasjon*. Som påvist under del 2 viser en gjennomgang av de taktiske bevis at de – isolert sett – gjør det svært lite sannsynlig at det var Torgersen som ble observert samtidig med Rigmor Johnsen på vei til Skippergaten 6 b. Disse bevis – som er "gamle" – støtter opp om og bekrefter at det ikke er bevismessig dekning for at Torgersen befant seg på åstedet på drapstidspunktet.

Gjennomgangen ovenfor viser at det er *svært lite sannsynlig at Torgersen var til stede på åstedet på drapstidspunktet* og at denne konklusjonen er en direkte konsekvens av vurderingen av sakens nye omstendigheter og bevis, sammenholdt med det øvrige bevisbildet fra 1958.

3. Oppholdet i Tore Hunds vei 24

Analysen av Torgersens *opphold i Tore Hunds vei 24* støtter opp om at vilkårene for gjenåpning er til stede også i forhold til straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Også her viser vi til den tidligere behandlingen av dette punktet.

Ved denne vurderingen må det legges vesentlig vekt på bevisførselen rundt Torgersens tilbakekomst fra sentrum, som Dagmar Torgersen med stor sikkerhet og med en stor grad av pålitelighet legger til kl. 23.30. – et tidspunkt som umuliggjør at han kan være Rigmor Johnsen drapsmann.

Det vises her til gjennomgangen av de taktiske bevis i del 2. På dette punkt er det ingen nye bevis, men disse vitneforklaringene inngår i sakens øvrige bevisligheter, som slår ut i Torgersens favør.

Når det særlig gjelder personen "Gerd" - som Dorenfeldt skulle ha ført som vitne, men som ikke ble ført – foreligger det en rekke nye omstendigheter som ikke var kjent i 1958. Det avgjørende i forhold til "Gerd" er imidlertid ikke hennes identitet, men at det er overveiende sannsynlig at Torgersen hadde med seg en kvinne hjem.

Igjen er det grunn til å minne om at usikkerhet for så vidt gjelder dette punkt må gå utover påtalemyndigheten – som i sterk grad hadde oppfordring til å føre henne som vitne, men som altså unnlot dette, av grunner som man bare kan spekulere over.

Dette er altså en del av sakens øvrige bevisligheter. Konklusjonen er at gjennomgangen av omstendighetene vedrørende Torgersens opphold på bopel er et ytterligere argument som tilsier *at dommen fra 1958 er gal*.

4. Returnerte Torgersen til åstedet i forbindelse med brannstiftelsen?

Vilkåret "egnet til frifinnelse" er videre tilfredsstilt, fordi Torgersen ikke kan ha vært til stede i Skippergaten 6 B på brannstiftelsestidspunktet.

På dette punkt er situasjonen også forandret i forhold til 1958. Det eneste tekniske bevis, avføringsbeviset, kan ikke med noen rimelighet lenger anføres som et støtteargument for påtalemyndigheten. Her foreligger det en rekke nye sakkyndige erklæringer – som er "nye bevis" i straffeprosesslovens forstand.

Her er særlig uttalelsene fra Den rettsmedisinske kommisjon av stor viktighet: Kommisjonens konklusjoner reflekterer det som det rimeligvis må være faglig enighet om.

Også her henvises det til Nils Erik Lies utredning: Det er særlig viktig å påpeke at kravet til "nye omstendigheter" må være tilfredsstilt når Lie nå påpeker den manglende identitet det er mellom prøvene både prøvene innbyrdes og i forhold til de funn som ble gjort på Torgersen.

Heller ikke fyrstikkbeviset har noen beviskraft i dag.

I tillegg er det en rekke nye omstendigheter knyttet til vitnet Bergersens forklaring. Det skal være usagt hvor stor vekt juryen la på denne forklaringen. Muligens hadde den ikke stor praktisk betydning som følge av de skråsikre konklusjonene til de sakkyndige. I dag kan man imidlertid konstatere at dette vitnet fremstår som totalt utroverdig. Det vises til den nærmere redegjørelse ovenfor i del 2.

Det siste avgjørende beviset som påtalemyndigheten vektla i 1958 var Dorenfeldts annet tidsskjema, som angivelig beviste at Torgersens alibi måtte være en bløff.

Også på dette punkt er situasjonen rent faktisk en totalt annen: Ikke bare representerer Dorenfeldts påstander regulær desinformasjon med hensyn til et viktig faktisk punkt: Enda viktigere er det forhold at Torgersens forklaring er bestyrket, jfr. Lies nye analyse som viser at Torgersen ikke bare hadde rukket å sykle og gå den ruten som han har forklart seg om – forholdet er at han i etterkant umulig kunne gjette seg til hvor langt tid denne ruten ville tatt når man henholdsvis sykler og går de deler av ruten som han anga.

Som påpekt flere ganger ovenfor fremstår det som usannsynlig at man i ettertid skal kunne gjette hvor lang tid man skal bruke på denne ruten og bruke tilnærmet nøyaktig den tid man har til rådighet.

Dorenfeldts annet tidsskjema er således ikke bare nullstilt – en nærmere analyse i dag viser at det slår ut i Torgersens favør.

Også for så vidt gjelder dette punkt kan vi konstatere at de nye bevis retter seg mot de sentrale avgjørende bevis fra 1958, og at de alle fremstår som sterkt svekkede.

Det er *lite sannsynlig* at Torgersen var på åstedet i forbindelse med *brannstiftelsen*, og at dette er nok et moment som tilsier at dommen er gal.

5. Den kumulative vurdering

Når man skal ta stilling til spørsmålet om vilkåret "egnet til frifinnelse" er tilfredsstilt, må man foreta en kumulativ vurdering av punktene 2, 3 og 4 ovenfor. Denne kumulative vurderingen er i sitt innhold nærmest dramatisk: Alle de sentrale bevis fra 1958 rakner. Også her er vi i en særstilling i forhold til andre gjenåpningssaker i den forstand at de nye bevis refererer seg til *samtlig*e av de bevis som Dorenfeldt i sin tid fremhevet som avgjørende: Vi har ikke noen annen gjenåpningssak i norsk rett, hvor man i ettertid kan påvise at bevisene har sviktet i samme grad som i Torgersen-saken. De nye opplysningene og de nye omstendighetene er ikke bare "nye" i lovens forstand i forhold til 1958 – de er direkte oppsiktsvekkende i sitt innhold.

Ved den avsluttende vurdering minner vi om at i kriteriet "egnet til frifinnelse" bare ligger et krav til at det skal foreligge en *rimelig mulighet* for frifinnelse – det kreves ikke at frifinnelse som sannsynlig.

For en uhildet og nøktern vurdering fremstår det som *helt klart* at det er en rimelig mulighet for at de nye omstendighetene/nye bevis medfører at påtalemyndighetens strenge bevisbyrde ikke er oppfylt.

Dette følger direkte av en vurdering av disse nye bevis, og forsterkes i kvalifisert grad når man også hensyntar de "gamle" bevis, jfr. del 2, slik de fremsto i 1958: Som kjent skal det foretas en vurdering av den samlede bevissituasjon.

Selv med den strengeste og mest innskrenkende fortolkning av hva "nye bevis" representerer, foreligger det et *bevisoverskudd* i Torgersens favør. Det er uansett slik at vilkåret «føre til frifinnelse» er tilfredsstillt.

Når det gjelder vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 392 annet ledd, er det gitt en oppsummering av disse på side 217 – 228 i begjæringen:

C. Den nærmere påvisningen av at vilkårene for gjenåpning i henhold til § 392, annet ledd er til stede: Dommen er ikke riktig.

Vi skal i punktene nedenfor godtgjøre at bestemmelsens hovedvilkår – spørsmålet om *dommen er riktig* – må besvares med et klart nei.

1. Opplegget

Vi har både i del 2 og del 3 delt vurderingen av bevisene i to: Vi har først undersøkt hvilke bevis som kan anføres for at Torgersen var i Skippergaten 6 b på *drapstidspunktet*. Vi har deretter – som eget punkt – gjennomgått bevisene for at han returnerte til drapsstedet på *tidspunktet for brannstiftelsen* og konkludert med at ingen av påstandene på noen måte er sannsynliggjorte.

Vi skal følge samme disposisjon i nærværende del 5 og skal deretter foreta den konkrete helhetsvurdering av spørsmålet om Torgersen kan ha vært drapsmann basert på en samlet vurdering av resultatet av vurderingen av *begge* de to tidspunktene som er nevnt ovenfor.

2. En nærmere gjennomgang og oppsummering av bevissituasjonen for så vidt gjelder spørsmålet om Torgersen var på *åstedet på drapstidspunktet* – nærmere om påtalemyndighetens argumenter.

Vi skal i det følgende rekapitulere de sentrale momenter som påtalemyndigheten anførte under hovedforhandlingen i 1958 og som – etter påtalemyndighetens oppfatning – tilsier at Torgersen var på *åstedet på drapstidspunktet*:

De forholdene som i denne forbindelse særlig ble tillagt vekt var følgende:

a. Tidsanalyse nr 1

Som påvist ovenfor under del 2, la Dorenfeldt stor vekt på et tidsskjema, som konkluderte med at Torgersen nærmest på minuttet kunne møtt Rigmor Johnsen ved Esther Olssons kiosk i Dronningens

gate 25 på det tidspunktet Johnsen passerte kiosken på vei hjem til bopel i Skippergaten 6 b.

Verdien av dette momentet er i dag nullstilt – og ikke bare nullstilt: Tidligere førstelagmann Nils Erik Lie har påvist at Torgersen etter all sannsynlighet *ikke* har kunnet innfinne seg ved Esther Olssons kiosk på det kritiske tidspunktet.

For en nærmere dokumentasjon av dette vises til gjennomgangen ovenfor i del 2 og – særlig – førstelagmann Lies nøyaktige rekonstruksjon av nødvendig gangtid i den analysen som er inntatt som bilag 1 til nærværende begjæring. Selv om det ikke helt kan utelukkes at Torgersen kunne ha nådd frem i tide, vil dette innebære at man for en rekke av de beviselementer analysen bygger på, må forlate den naturlige og derfor mest sannsynlige forståelsen av vedkommende element, og strekke bevisene i Torgersens disfavør. Dette krever fellende bevis av annet slag, dersom man skal kunne følge en slik tilnærming. Men slike bevis foreligger ikke.

b. De taktiske bevis

Det var to vitner som påtalemyndigheten fremhevet i 1958:

Det ene vitnet var Olga Eriksen. Som påvist ovenfor under del 2 foreligger det en rekke usikkerhetsmomenter med hensyn til hennes observasjon, som gjør at den ikke har nevneverdig bevisverdi.

Det andre vitnet var Johanne Olsen, som – uansett – ikke knyttet Torgersen direkte opp mot drapet. Også her er det påvist klare feilkilder, jfr. del 2. I tillegg står dette vitneprovet i direkte motstrid til flere andre vitneforklaringer og forutsetter også et opphold i Skippergaten 6 b på drapstidspunktet, som fremstår som usannsynlig med hensyn til varighet.

Det er også usannsynlig at Torgersen skal ha lagt veien over Youngstorget på vei hjem til Tore Hunds vei 24, dersom utgangspunktet for returen var Skippergaten 6 b. For en fullstendig gjennomgang av disse forhold, henvises det til del 2 ovenfor.

Det er også grunn til å minne om tidsforløpet mellom Olga Eriksen og Johanne Olsens observasjoner, som er på ca 50 minutter, og som i seg selv fremstår som usannsynlig lenge.

Konklusjonen med hensyn til verdien av påtalemyndighetens *taktiske* bevis er således at disse i dag fremstår som særdeles usikre og spinkle.

c. De tekniske bevis

Heller ikke de tekniske bevis har noen betydning i Torgersens disfavør i dagens situasjon. Vi begynner med tannbittbeviset.

Vi har ovenfor i forbindelse med del 3 gjennomgått tannbittbeviset, som var så skråsikkert i 1958. Lies grundige analyse – se bilag 9 – viser at her er situasjonen snudd på hodet: Det er i dag godt gjort at tannbittbeviset er så usikkert at det ikke tilfredsstillende vanlige

naturvitenskapelige krav. Vi minner om at den oppnevnte sakkyndige Whittaker under høringen for Gjenopptakelseskommisjonen forut for vedtaket i 2006 modifiserte og dempet sin tidligere konklusjon og anbefalte kommisjonen å *se helt bort fra* dette beviset på grunn av den store usikkerhet som er forbundet med det.

Det er videre lagt frem en rekke dokumenter *etter* Whittakers anbefaling, som ytterligere viser at tannbittbeviset ikke har noen verdi.

Som tidligere førstelagmann Lie har påpekt i sin grundige gjennomgang av tannbittbeviset, er det grunnlag for to konklusjoner:

De *likheter* det er mellom Torgersens bitt og det *avsatte* bittet i Rigmor Johnsens bryst er ikke av en slik art at det ekskluderer andre bevis. Tvert imot er de særmerker som kan konstateres, av en slik karakter at bittet kan være avsatt av andre.

Enda mer vesentlig er Lies gjennomgang – blant annet basert på nye sakkyndige uttalelser – av de *seks uoverensstemmelser* det er mellom Torgersens bitt og bittet på avdøde.

Når man foretar en kumulativ vurdering av de seks eksemplene på manglende samsvar, står man i en situasjon hvor tannbittbeviset – hvis det i det hele tatt skal tillegges vekt – i dag med styrke taler i Torgersens favør.

Betydningen av dette i dag er således at situasjonen er dramatisk annerledes enn situasjonen i 1958.

Også *barnålbeviset* står i dag i en helt annen stilling – jfr. Lies grundige analyse i bilag 10. På grunnlag av de sakkyndige uttalelser som i dag foreligger, kan man konstatere at de aktuelle nålene i Torgersens dress ikke på noen måte er så sjeldne som det som ble påstått i 1958 – de er tvert imot av en type som kan være vanlige å få på seg når man går tur i skogen.

Disse barnålfunnene er for øvrig fullt ut forenelige med den type barnåler som man kan bli påført hvis man – som f.eks. den tidligere eier av dressen, Ørnulf Støleggen – overnatter under et tre, hvor vekstforholdene for barnåler er dårlige.

På et rent naturvitenskapelig grunnlag må man således konkludere med at nålene ikke på noen måte ekskluderer andre – og aktuelle – kilder.

Et sentralt moment ved barnålsbeviset er også at når man ser på de bevisene som ikke er av ren naturvitenskapelig karakter, og vurderer f.eks. *hvor* barnålene ble funnet i Torgersens dress – først og fremst det uforklarlige funnet av en barnål i den ene innerlommen av Torgersens dress – taler disse med betydelig sannsynlighetsovervekt for at de *ikke* kunne vært påført Torgersen på åstedet, men at de meget vel kunne blitt påført da den tidligere eier Støleggen flyktet gjennom svenske skoger.

Det må i dag konstateres at det fremstår som usannsynlig at barnålene kan ha kommet *gjennom* Torgersens frakk på den måte som

påtalemyndigheten forutsetter, jfr. konklusjonen til tidligere førstelagmann Nils Erik Lie.

Endelig har man det såkalte *blodbeviset* som Dorenfeldt – rimeligvis – tillå lite vekt, men vi tar dette med for fullstendighetens skyld. Blodbeviset er – når man studerer detaljene – et bevis som ytterligere styrker Torgersens sak: Det er og forblir usannsynlig at Torgersen skulle ha båret det sterkt tilsølte liket av Rigmor Johnsen med store hodeskader og omfattende blodsøl på ryggen ut fra trappeavsatsen, gjennom bakgården, ned kjellertrappen, inn i kjelleren og laget et bål uten å bli påført omfattende blodflekker.

Og hvordan kan påtalemyndigheten ta små blodflekker på Torgersens undertøy til inntekt for sitt syn, når de klærne som Torgersen hadde utenpå undertøyet og sokker ikke har tilsvarende blodflekker? Foretar man en samlet vurdering av de tekniske bevis som påtalemyndigheten la avgjørende vekt på i 1958, viser dagens analyse at de tvert imot støtter opp om og bestyrker den konklusjon som vi har trukket tidligere: De har i dagens situasjon ingen bevisverdi i Torgersens disfavør.

3. Nærmere om momenter som tilsier at Torgersen ikke var i Skippergaten 6 b på *drapstidspunktet*

Vi har ovenfor under punkt 2 påvist at i dagens situasjonen er påtalemyndighetens argumenter for at Torgersen drepte Rigmor Johnsen meget svake.

Vi skal nå supplere denne argumentasjonen med å gjennomgå de argumenter som ikke bare nullstiller påtalemyndighetens argumenter, men som viser at Torgersen etter all sannsynlighet er uskyldig.

Innledningsvis er det grunn til å minne om Nils Erik Lies beregning av tidsskjemaet med hensyn til manglende sannsynlighet for at Torgersen kunne være utenfor Esther Olssons kiosk, da Rigmor Johnsen passerte.

Som nevnt ovenfor under punkt 2 a er dette et moment som tilsier at Torgersen vanskelig kan være gjerningsmannen.

Det samme gjelder sentrale vitneprov.

I del 2 er forklaringen til Esther Olsson gjennomgått i detalj. Hun er ett av sakens to viktigste vitner. Hun var det vitnet som kunne observere gjerningsmannen over noe tid og dannet seg et godt inntrykk av hans utseende. I tillegg var hun sikker på at han *ikke* snakket Oslo-dialekt. Disse forhold taler for seg selv: Torgersen kan ikke ha vært Rigmor Johnsens drapsmann.

Vitnene Arne Thorsen og Georg Syversen avga også en forklaring med hensyn til de *objektive* kjennetegn som den aktuelle drapsmann hadde: Disse objektive karakteristika stemmer *i svært liten grad* med Torgersens utseende.

I tillegg var Thoresen/Syversen enige om at den mannen som fulgte etter Rigmor Johnsen, måtte ha metallbeslag eller lærhæler på skoene – noe Torgersen ikke hadde.

Påtalemyndigheten legger videre til grunn at Torgersen måtte være på åstedet til henimot kl. 23.40, for at han skulle rekke å passere Johanne Olsen på det tidspunktet hun legger til grunn. Også dette fremstår som uforklarlig og lite sannsynlig.

Enda mindre sannsynlig er det at han – uten noen form for lyskilder – i en bekmørk kjeller på nær sagt årets mørkeste tidspunkt – skulle kunne rigge opp et slikt bål som det fremgår av åstedsrapportene.

Til overmål har vi det viktige vitneprovet fra Dagmar Torgersen, som bekrefter tidspunktet for Torgersens retur til bolig. Hun har avgitt en særdeles troverdig, detaljert og nøyaktig forklaring som umulig kan være samordnet med Torgersens forklaring.

I tillegg er det slik at to av de tekniske bevis, bittbeviset og blodbeviset i dag taler for Torgersens uskyld, jfr. gjennomgangen ovenfor.

Når man så vurderer både de taktiske og de tekniske bevis under ett og foretar en kumulativ helhetsvurdering av sannsynligheten for at Torgersen var på åstedet *på drapstidspunktet*, må vi konkludere med at dette fremstår som lite sannsynlig.

4. Oppholdet i Tore Hunds vei 24

Neste trinn i den kronologiske gjennomgangen er omstendighetene omkring oppholdet i Tore Hunds vei 24. En gjennomgang av disse gjør det ytterligere usannsynlig at Torgersen kan være drapsmann. I denne forbindelse minner vi om:

Som kjent er det påtalemyndighetens bærende konstruksjon at Torgersen reiste *tilbake til bopel* for å hente fyrstikker for deretter å returnere til Skippergaten 6 B for å anstifte mordbrann. Vi har i del 2 påpekt at dette er både ulogisk og urimelig.

Torgersen oppholdt seg minimum en halv time i Tore Hunds vei 24 hvis vi legger påtalemyndighetens versjon til grunn. (I realiteten oppholdt han seg på bopel minst ca 60 minutter.)

Drar man hjem for å hente fyrstikker etter å ha begått et drap med den hensikt å returnere til åstedet, har man det rimelig travelt. Jo lenger tid som går, desto større er sjansene for at Rigmor Johnsen vil bli ettersøkt. For alt Torgersen visste (forutsatt at han var drapsmann) kunne ettersøkningen etter avdøde starte allerede i 23.00 - 23.30 -tiden.

Denne usannsynligheten kommer på toppen av andre usannsynligheter:

Er man i Skippergaten og skal antenne en mordbrann, får man tak i fyrstikker i den umiddelbare nærhet – ikke helt oppe på Tøyen.

Man tar heller ikke en omvei over Youngstorget for deretter å ha tydeligvis å ha så mye hast at man tar drosje til bopel, for deretter å forlenge oppholdet uten noen forklarlig eller rimelig grunn.

Oppholdet på bopel underbygger og bekrefter derfor det sterkt usannsynlige i hele påtalemyndighetens overbyggende bærende arbeidshypotese om motivet for returen.

Og *hvis* man drar hjem for å hente fyrstikker, *henter* man fyrstikkene – de følger ikke automatisk med når man ifører seg sin brors jakke når man forlater bopel.

Oppholdet på bopel er også viktig fordi moren, Dagmar Torgersen, bekreftet Torgersens ankomsttid og tidfester denne til ca kl. 23.30. - sannsynligvis noe før.

Som påpekt gjentatte ganger, er morens vitneprov avgitt under slike omstendigheter – og er av et slikt innhold - at det fremstår som særdeles troverdig.

Morens forklaring er også viktig fordi hun – uavhengig av noen kontakt med Torgersen – bekrefter Torgersens opplysninger om at han hadde med seg en kvinne med hjem.

Denne opplysningen bekreftes også av de øvrige familiemedlemmer.

Det forhold at han hadde med seg en kvinne hjem bekreftes også av oppholdets varighet. Uansett om oppholdet varer 30 eller 60 minutter, blir lengden bare meningsfull, hvis Torgersen har en annen hensikt med oppholdet enn bare å hente fyrstikker. Oppholdets *varighet* er et indisium på at Torgersens forklaring med hensyn til at han hadde med seg noen hjem, er riktig.

Videre minner vi om at en kvinne umiddelbart etter at drapet var kjent gjennom avisene ringte inn og opplyste at hun var den ukjente Gerd. Hun ga i denne forbindelse uttrykk for detaljkunnskap til saken, som ikke var meddelt pressen.

Dette var det ingen andre – utenom Torgersens nærmeste familie – som visste. En påstand om at det var Torgersens søster som ringte er en påstand uten noen som helst forankring i sakens beviseligheter.

Sist, men ikke minst sannsynliggjøres opplysningen om at Torgersen hadde med seg en kvinne ved Torgersens forklaring med hensyn til veivalg og nærmere opplysninger om hvilken strekning som ble henholdsvis syklet/gått da han returnerte til sentrum. Som kjent ga han en nøyaktig redegjørelse for både veivalg og den tid som ble brukt. Dette var en rekonstruksjon som man med liten sannsynlighet kunne ha gjettet seg til.

I tillegg har man omstendighetene omkring den kvinnelige ansatte i en skotøyforretning, som til sine kolleger opplyste at hun var den aktuelle Gerd.

Disse forhold kan ikke settes til side og neglisjeres – bare fordi denne kvinnen ikke har gitt seg til kjenne: En reaksjon som det for øvrig er grunn til å ha forståelse for, spesielt hvis hun var gift (som f.eks. Gerd Kristiansen var).

Uklarhet med hensyn til Gerd Kristiansens situasjonen må klarligvis gå utover påtalemyndigheten, som ikke innkalte Kristiansen som vitne på tross av at statsadvokat Dorenfeldt var klar over forklaringene til Gerd Kristiansens to arbeidskolleger.

Konklusjonen er således at omstendighetene vedrørende Torgersens retur til bolig utgjør et ytterligere argument i påvisningen av at dommen fra 1958 er uriktig.

5. Vendte Torgersen tilbake til Skippergaten 6 B for å anstifte mordbrann?

a. Innledning

Det er enighet om at det må være samme person som myrdet Rigmor Johansen og som også anstiftet brannen i kjelleren på Skippergaten 6 B – etter all sannsynlighet med den hensikt å skjule eventuelle spor.

Påtalemyndigheten har fra pågripelsen av Torgersen i 1958 postulert at Torgersen vendte tilbake til åstedet etter en drøy halv time. Spørsmålet blir da om det er bevismessig belegg for påtalemyndighetens antagelse om at Torgersen *returnerte* til åstedet.

Torgersen har på det sterkeste benektet at han noen gang har vært i nærheten av åstedet – langt mindre myrdet Rigmor Johnsen – for deretter å vende tilbake for å brenne opp eventuelle spor. Han har hele tiden forklart at han – etter å ha oppholdt seg på bopel sammen med den kvinnen han hadde truffet tidligere på kvelden – syklet/fulgte henne tilbake til sentrum.

Det er to grunnleggende forutsetninger for at påtalemyndighetens teori om en retur skal kunne være sannsynlig:

Vi minner om:

- Påtalemyndighetens påstand om at Torgersen returnerte til åstedet står og faller selvsagt med en grunnleggende forutsetning om at Torgersens formål med å dra hjem var for å hente fyrstikker for deretter å vende tilbake til Skippergaten 6 b.

Hele denne overordnede teorien er en teori som bokstavelig talt står på sandgrunn. Som vi gjentatte ganger har påvist ovenfor, er denne grunnleggende teori usannsynlig.

- Sannsynligheten for at Torgersen vendte tilbake til åstedet litt før kl. 01.00. om kvelden står og faller med spørsmålet om han *tidligere på kvelden* var på åstedet i forbindelse med selve drapshandlingen. Hvis denne forutsetningen fremstår som usannsynlig – og det gjør den, jfr. ovenfor – må det kreves *meget sterke* holdepunkter for at han likevel returnerte til åstedet litt før kl. 01.00. Bevisene for en slik retur må være

av en slik styrke at de med solid margin overstyrer konklusjonen fra drøftelsen om at han var på åstedet på drapstidspunktet. Sagt på en annen måte: De må være av en slik vekt og styrke at vi – ut fra en kumulativ vurdering – finner det sannsynlig at Torgersen *både* var på åstedet på drapstidspunktet *og* at han returnerte en tid senere.

Drøftelsen ovenfor gjør at en retur til åstedet *allerede i utgangspunktet* fremstår som lite sannsynlig.

Vi skal se at denne usannsynligheten *ikke* blir mindre når vi nå skal gjennomgå de taktiske og tekniske bevis som har vært anført i forbindelse med spørsmålet om en retur til åstedet.

b. Den nærmere analyse

Vi oppsummerer:

i. De taktiske bevis

Under hovedforhandlingen ble det med styrke anført to viktige bevis som Dorenfeldt mente sannsynliggjorde at Torgersen vendte tilbake til åstedet: Det ene var det tidsskjemaet som Dorenfeldt presenterte – jfr. gjennomgangen ovenfor i del 2 punkt, og som – slik Dorenfeldt den gang uimotsagt utla det – viste at Torgersen *umulig* kunne ha rukket å sykle en kvinne tilbake til sentrum - for så å bli arrestert på det tidspunktet han ble pågrepet.

Tidligere førstelagmann Nils Erik Lie har påvist at Dorenfeldt med hensyn til dette forhold har formidlet opplysninger som var faktisk uriktige. Dette sentrale beviset fra 1958 er således uten bevisverdi i dag.

Som vi tidligere har påvist, taler dette tidsskjemaet tvert imot i Torgersens favør.

Og det hører med i vurderingen at tidsskjemaet – uansett – ikke kan være noe bevis av vekt ved vurderingen av skyldspørsmålet. Den eneste effekt det kunne ha vært tillagt dersom Dorenfeldts teori hadde vært riktig, hadde vært å svekke Torgersens alibi. Men det er ikke han som skal føre bevis for sin uskyld. En påstand om et alibi som viser seg å være uholdbar er i seg selv ikke noe bevis for straffeskyld, selv om det nok kan være en indikasjon på at vedkommende har noe å skjule. Konstatning av straffeskyld krever helt andre og langt mer konkrete bevis i tillegg. Det synes ikke som om Gjenopptakelseskommisjonen har tatt dette viktige poenget inn over seg.

Det andre taktiske beviset som Dorenfeldt fremhevet med styrke var forklaringen til vitnet Bergersen. Denne forklaring er i detalj gjennomgått som bilag 8 til del 2. På dette punkt har påtalemyndigheten i ettertid kommet i betydelig forlegenhet: Også påtalemyndigheten innser at Bergersen er fullstendig uten troverdighet, og at hans forklaring er spekket med uriktigheter og faktiske urimeligheter. Det dreier seg ikke bare om en feilobservasjon fra hans side, slik drøftelsene ved tidligere avgjørelser har vært konsentrert om, men om påvisningen av uomtvistelige løgner.

Vi kan således konkludere med at vi i dag ikke har *noen* taktiske bevis som med noen rimelighet og sannsynlighet kan tilsi at påtalemyndighetens teori med hensyn til Torgersens angivelige retur er riktig.

i. De tekniske bevis

Det var som kjent to sentrale tekniske bevis som Dorenfeldt påberopte seg for at Torgersen var på åstedet.

Av stor viktighet var også det såkalte *avføringsbeviset*, hvor man i 1958 la til grunn at det var ekskluderende identitet mellom avføringen som ble funnet på åstedet/på avdødes kropp og på Torgersen.

Denne konklusjonen er blitt sterkt kritisert av senere sakkyndige, og vi har i tillegg nye analyser av det foreliggende bevismaterialet. Vi viser også her til tidligere førstelagmann Nils Erik Lies grundige analyse – se bilag 12. Konklusjonen i dag er en helt annen enn det man konkluderte med i 1958: Det er ikke *ekskluderende* identitet mellom de ulike avføringsprøvene – det er ikke en gang *identitet*.

Avføringen på Torgersens sko kan ikke komme fra åstedet. Avføringsbeviset har ingen bevisverdi.

I tillegg har man det såkalte *fyrstikkbeviset* – se Nils Erik Lies vurdering i bilag 13 – hvor det også foreligger en rekke feil og misforståelser.

Fyrstikkene i dressen skriver seg med overveldende sannsynlighet seg fra brorens innkjøp av fyrstikker, formodentlig samme dag som drapet fant sted.

Hvis man legger den ikke urimelige forutsetningen til grunn at fyrstikkene ble kjøpt samtidig med en 10-pakning sigaretter, vil man brukt det manglende antall fyrstikker på å tenne opp 10-pakningen. Det blir da ingen fyrstikker til overs for å anstifte en brann – og Torgersen er utelukket som drapsmann.

Vi kan således fastslå at de to tekniske bevis som påtalemyndigheten har anført, er nullstilte.

iii Torgersens forklaring

Vi minner om Torgersens forklaring: Som påpekt ovenfor har Torgersen avgitt en forklaring som fremstår som sannsynlig: Han har ikke hatt noen mulighet til å dikte opp en helt annen retur til sentrum med angivelse av henholdsvis gangtid og sykkeltid for så å treffe på minuttet den tid han hadde til rådighet mellom han forlot bopel og pågripelsen.

Intet kan selvfølgelig utelukkes, men her – som ellers – må vi hele tiden spørre om hva som er mest sannsynlig. En nøktern og uhildet vurdering av Torgersens forklaring kan ikke lede til noen annen konklusjon enn at hans detaljrike og nøyaktige rekonstruksjon av sin rute med styrke *taler*

for hans uskyld – ikke det motsatte, slik Dorenfeldt tillot seg å utlegge bevisene i 1958.

iv. Konklusjon

Også når det gjelder spørsmålet om eventuell retur til åstedet må man vurdere dagens bevisverdi ut fra en samlet vurdering jfr. ovenfor.

Denne konklusjonen tør være rimelig enkel for en som vurderer saken uhildet og uten forhåndsoppfatninger. Muligheten for at Torgersen returnerte til Skippergaten 6 b er ikke bare usannsynlig i sitt utgangspunkt og overbyggende teori. Dette fremstår også som lite sannsynlig ut fra en vurdering av de foreliggende bevis isolert sett.

6. Den kumulative vurdering av om "dommen er riktig" – jfr. ordlyden i straffeprosessloven § 392, 2. ledd.

Vi må avslutningsvis i dette punktet foreta en sammenfatning av punktene 2-4 ovenfor og ta stilling til hva konklusjonen blir når man vurderer påtalemyndighetens påstand om at Torgersen *både* var på åstedet på drapstidspunktet *og* på det senere antatte brannstiftelsestidspunktet. Vi ser at ingen av disse to påstandene – som står og faller med hverandre – er forbundet med noen grad av sannsynlighet.

Det er i dag intet igjen av påtalemyndighetens opprinnelige påståtte skråsikre bevis. Faktum er at det ikke er ett eneste bevis som en gang med 50 % sannsynlighet slår ut i Torgersens disfavør. Tvert imot: Vi har med en stor grad av sannsynlighet påvist at Torgersen ikke kan være gjerningsmannen.

Og når man kumulerer alle momenter som er knyttet til spørsmålet om dommen er riktig, blir konklusjonen: Det er på det rene at påtalemyndigheten *i dag* ikke er i nærheten av å oppfylle en bevisbyrde som tilfredsstiller straffeprosesslovens strenge beviskrav.

Dommen er uriktig.

Vedrørende anførte saksbehandlingsfeil gjengis fra begjæringen side 206-209:

En nærmere analyse av hovedforhandlingen i 1958 viser at det ble begått flere saksbehandlingsfeil, som – i et hvert fall samlet – må antas å ha hatt betydning for dommens innhold, jf. straffeprosessloven av 1887 § 343 første ledd, som for dette punkts vedkommende samsvarer med gjeldende lov § 342 første ledd.

Disse forholdene er utdypet i Nils Erik Lies analyse av Torgersen-saken – se bilag 1 til nærværende begjæring.

Konkret dreier det seg om følgende feil:

A Oppnevning av inhabil sakkyndig

Ved Oslo forhørsretts beslutning av 30. desember 1957 ble professor Henrik Printz oppnevnt som sakkyndig,

"til som sakkyndig å uttale seg om neglavsrap fra sikt. og avdøde, fundne fyrstikker på åstedet og på sikt., eventuelt plantemateriale i støv osv."

17. januar 1958 avga han rapport til Kriminallaboratoriet om avføringsprøvene, hvor han konkluderte med at

"det er min oppfatning at samtlige disse prøver – heri også innbefattet den fra siktedes turnsko – stammer fra samme kilde nemlig fra den myrdede."

Ved dette har Printz naglet Torgersen til åstedet, og dermed indirekte gitt uttrykk for en klar oppfatning om skyldspørsmålet.

Ikke desto mindre får Printz nytt sakkyndigoppdrag i tilknytning til barnålbeviset etter at han på denne måten hadde tilkjennegitt sin oppfatning om skyldspørsmålet. I uttalelse av 43. februar 1958 konkluderte han med at

"følgende materiale fra siktedes klær viser full overensstemmelse med prøver som stammer fra den myrdede og fra åstedet:...2. Barnåler fra gran av samme morfologiske type og ellers i full overensstemmelse med den form som finnes i kjelleren."

Printz har følgelig gitt uttrykk for et klart standpunkt også til barnålbeviset. Det kan ikke ses bort fra at dette har vært influert av at han allerede anså Torgersen som skyldig.

Som følge av sitt klare standpunkt til skyldspørsmålet, som hadde kommet til uttrykk i forbindelse med avføringsbeviset, skulle Printz ikke ha vært oppnevnt som sakkyndig i tilknytning til barnålbeviset, jf. straffeprosessloven av 1887 § 193 andre ledd.

"Når det kan unngås, bør det som sakkyndig ikke oppnevnes noen som etter domstolloven § 106 eller § 108 ville være ugild som dommer."

I 1958 hadde det uten vanskeligheter latt seg gjøre å finne en annen sakkyndig enn Printz til å vurdere barnålene.

Oppnevningen av og benyttelsen av Printz som sakkyndig var en klar saksbehandlingsfeil i 1958, jf. straffeprosessloven 1887 § 343 første ledd.

B. Manglende utsettelse – vitnet Gerd Kristiansen

Gerd Kristiansen, som hadde fortalt arbeidskolleger at hun hadde sittet på med Torgersen om kvelden 6. desember 1957, ble ikke avhørt av

retten. Det samme gjaldt de kollegene hun hadde fortalt dette til. Det er uvisst om forsvareren var kjent med forklaringene fra disse vitnene. De har imidlertid ikke vært gjort kjent for retten.

I 1958 som i dag våket retten over sakens fullstendige opplysning, jf. straffeprosessloven 1887 § 331 femte ledd.

Her er det begått en saksbehandlingsfeil ved at statsadvokaten ikke har opplyst om avhørene av arbeidskollegene til retten, slik at retten kunne avgjøre om disse og ektefellene Kristiansen skulle avhøres, og om nødvendig utsette forhandlingene slik at det kunne iverksettes avhør av flere av de ansatte på arbeidssstedet for å bringe på det rene hva Gerd Kristiansen måtte ha fortalt til dem. Dette kunne ha gitt lagretten viktige opplysninger av vesentlig betydning for vurderingen av Torgersens alibi.

At feilen er begått av påtalemyndigheten og ikke av retten, er uten betydning, og plikten består uavhengig av hva forsvarer måtte ha ment om spørsmålet.

Unnlatelsen av å utsette forhandlingene og sørge for innkalling av vitnene fra Gerd Kristiansens arbeidsplass var en klar saksbehandlingsfeil i 1958, jf. straffeprosessloven 1887 § 343 første ledd.

C. Manglende utsettelse – vitnet Ørnulf Bergersen

Ørnulf Bergersen forklarte seg for politiet 3. juni 1958 og i retten 5. og 7. juni 1958, etter avbruddet på grunn av tumultene i retten 5. juni.

Aktor omtalte Bergersen som "*nøkkelen til gåtens løsning*", og har åpenbart akseptert forklaringen slik den ble avgitt. Så vidt oppsiktsvekkende som Bergersens forklaring etter hvert må ha fremstått som, må det allikevel ha vist seg for retten et åpenbart behov for andre bevis som eventuelt kunne bekrefte eller avkrefte Bergersens forklaring, eventuelt en kontroll av hvorvidt forklaringen kunne være riktig. Dette gjaldt først og fremst sannsynligheten av at han kunne gå fra Gjersjøen på 2 ¼ time, sannsynligheten for at han kunne passere Oslo Ø uten å bli sett av de polititjenestemennene som befant seg der, og en nærmere kontroll av en klokke som hadde oppført seg så vidt spesielt som Bergersens klokke angivelig hadde gjort.

At spørsmålet om utsettelse på dette grunnlaget ikke har vært reist av forsvareren er uten betydning, jf. foran under punkt 2. Også denne unnlatelsen av å utsette saken for å bringe klarhet i spørsmålene i tilknytning til Bergersens forklaring representerer en tilsidesettelse av rettens plikt etter straffeprosessloven 1887 § 331 femte ledd til å sørge for sakens fullstendige opplysning, og var således en klar saksbehandlingsfeil i 1958, jf. straffeprosessloven 1887 § 343 første ledd.

D. Fengselsoverlege Leikvam som sakkyndig

Under hovedforhandlingen avga fengselsoverlege Jon Leikvam forklaring som sakkyndig 11. juni 1958. Nærmere bestemt uttalte han seg om Bergersens troverdighet som vitne. Leikvam var imidlertid psykiater og kan ikke ha hatt den vitnepsykologiske kompetanse som er nødvendig for å vurdere troverdigheten av avgitte forklaringer.

Ut fra dagens rettstilstand må det legges til grunn at Leikvams forklaring om Bergersens konkrete troverdighet ville ha blitt avskåret. Det er ikke adgang til å åpne for sakkyndige, konkrete troverdighetsvurderinger som ledd i bevisførselen.

Selv om forklaringen antakelig ikke ville ha blitt avskåret i 1958 hvis spørsmålet var blitt satt på spissen, ut fra den manglende kunnskapen om vitnepsykologiske spørsmål på denne tiden, dreier det seg allikevel om et forhold som i dag må ses som en saksbehandlingsfeil, og som derfor må trekkes inn ved vurderingen etter strpl. § 392 andre ledd.

I det supplerende innlegget av 14. august 2015 har domfelte på side 17 gitt en helhetlig vurdering av om Torgersen kan knyttes til drapet på Rigmor Johnsen:

Avslutningsvis må man sammenholde konklusjonene med hensyn til hvorvidt Torgersen kunne ha vært i Skippergaten 6b på drapstidspunktet (punkt II) med konklusjonen med hensyn til hvorvidt han kom tilbake på brannstiftelsestidspunktet (punkt III).

Vi har påvist at det ikke er bevismessig belegg for at han var til stede i Skippergaten 6b på drapstidspunktet. Konklusjonen med hensyn til spørsmålet om han returnerte til åstedet *støtter opp* om og *bekrefter* denne konklusjonen.

Vi har i nærværende del 2 - som nevnt - prøvd å yte et bidrag til å klargjøre problemstillingene og hvordan de forskjellige bevistemaene må vurderes i forhold til hverandre. Dette er ment å være et fundament for en hensiktsmessig og riktig drøftelse av hvorvidt dommen er riktig - enkelthetene kommer vi tilbake til i del 4 nedenfor.

Når vi vurderer tidligere begjæringer om gjenopptakelse/gjenåpning, kan vi konstatere at det har manglet en helhetlig analyse av saken. Analysen og struktureringen av bevistemaene har kort og godt ikke vært gode nok.

Påtalemyndigheten har heller ikke bidratt til klarhet i henhold til dette viktige punkt.

Gjenopptakelseskommisjonen har rimeligvis holdt seg til anførslene, og manglene ved det systematiske opplegget har følgelig forplantet seg til 2006 og 2010-vedtakene.

I dag har vi en ny analyse og nye anførsler, som i seg selv medfører at tidligere vurderinger har begrenset interesse. Dette gjelder særlig når

det i tillegg foreligger uriktig lovanvendelse og mangler med hensyn til den konkrete vurdering av 1958-dommens riktighet - som vi skal vurdere nærmere i del 3 og del 4.

På side 40-41 er det gitt en samlet vurdering av om Torgersen var i Skippergata 6 b på drapstidspunktet:

Vi må avslutningsvis foreta en totalvurdering av alle de delkonklusjoner som vi har foretatt ovenfor i punktene B-E, og vi kan oppsummere:

- Det er *lite sannsynlig* at Torgersen kunne rekke å komme frem til Esther Olssons bod i Dronningens gate 24 på det tidspunkt Rigmor Johnsen passerte
- Det kan ikke legges til grunn at det var Torgersen de seks aktuelle vitnene observerte på strekningen Dronningens gate - Skippergaten 6b
- Analyserer man helheten med hensyn til forholdene på åstedet, er det *lite sannsynlig* at disse - ut ifra en totalvurdering - knytter Torgersen til Skippergaten 6b på drapstidspunktet.
- Og endelig: En analyse av tidspunktet for Torgersens retur til Tore Hunds gate 24 viser at det er *helt usannsynlig* at han kom hjem på et tidspunkt som er forenlig med drapstidspunktet

Når man foretar en samlet vurdering av påtalemyndighetens "kjede" som refererer seg til spørsmålet om Torgersens tilstedeværelse på drapstidspunktet har vi - som påpekt ovenfor - delt fremstillingen i fire ledd i kronologisk rekkefølge. Vi har sannsynliggjort i meget stor grad at samtlige er svake: Torgersen kan ikke ha vært i Skippergaten på det kritiske tidspunktet for drapet: Han er således uskyldig.

Til spørsmålet om Torgersen var på åstedet i forbindelse med brannstiftelsen, gis det en samlet vurdering på side 55-56:

Når man skal vurdere om det er holdepunkter i bevisførselen for at Torgersen vendte tilbake til åstedet i *forbindelse* med brannstiftelsen, må man vurdere punktene B, C, D og E ovenfor i sin helhet.

Konklusjonen blir:

- Påtalemyndighetenes teori om at Torgersen vendte tilbake til Tore Hunds vei 24 for å hente fyrstikker er *ulogisk*. Se punkt B.
- Det er påvist at det er meget *lite sannsynlig* at Torgersen syklet *direkte og alene* tilbake til Skippergaten 6b. Se punkt C.
- Det er *lite sannsynlig* at funn på åstedet (avføring/fyrstikker) knytter Torgersen til kjelleren hvor man fant Rigmor Johnsen. Se punkt D.

- Forklaringen fra Ørnulf Bergersen har *ingen bevisverdi*. Se punkt E.

Det kan ikke være fornuftig tvil om hva konklusjonen blir når man hensyntar helheten i alle fire deldrøftelser:

Det er svært *lite sannsynlig* at Torgersen returnerte til åstedet på brannstiftelsestidspunktet.

Dette stadfester og bekrefter konklusjonen for så vidt gjelder punkt II ovenfor: Torgersen har ikke vært på åstedet på drapstidspunktet.

På side 66 flg. gis det en nærmere drøftelse av de faktorene som inngår i vurderingen av frifinnelseskriteriet:

A. Innledning

Vi skal i denne delen nærmere drøfte hvilke elementer som inngår i drøftelsen av frifinnelsesspørsmålet, og hvilken vekt de har. Som vi skal se, blir dette i Torgersen-saken langt på vei en parallell vurdering som den vi foretok i del 4 relasjon til § 392 2. ledd med hensyn til spørsmålet om dommen fra 1958er riktig.

Vi skal derfor følge det samme systematiske opplegget og undersøke bevissituasjonen ved henholdsvis drapstidspunktet og brannstiftelsestidspunktet. Vi skal også her, i forbindelse med forholdet til § 391nr. 3, følge en kronologisk rekkefølge.

Vi skal i det følgende peke på hva som er “nye omstendigheter”, “nye bevis” og hvilke bevis som ikke er nye, men som i 1958 forelå for den dømmende rett, og som må inngå i totalvurderingen, se i denne forbindelse Rt. 2005s. 165 og henvisningen ovenfor til Rt. 2004 S. 1429.

B. Var Torgersen til stede i Skippergaten 6b på drapstidspunktet?

Vi minner om elementene i denne forbindelse

1. Er det sannsynlig at Torgersen i det hele tatt kunne møte Rigmor Johnsen ved Esther Olssons kiosk?

Her er det ingen nye omstendigheter eller nye bevis - vurderingen av dette må skje på grunnlag av de bevis som forelå i 1958.

Bevissituasjonen er den samme ved § 391nr. 3 og § 392 2. ledd.

Konklusjonen er at det ikke er bevismessig belegg for at han var til stede i Dronningens gate 24 (Esther Olssons kiosk) på det kritiske tidspunkt.

2. Var det Torgersen som vitnene observerte på strekningen Dronningens gate - Skippergaten 6b?

Her foreligger det heller ingen nye omstendigheter eller nye bevis.

Situasjonen er den samme som ovenfor: De aktuelle vitneprov må vurderes på grunnlag av de opplysninger som forelå 1958.

Vurderingen blir den samme både i relasjon til § 391 nr. 3 og § 392 2. ledd.

Og konklusjonen blir den samme: Det er ikke bevismessig belegg for at det var Torgersen som ble iakttatt - det vises til behandlingen ovenfor i del 4 og i hovedbegjæringen av 11. juni 2015.

Og igjen: Alle opplysninger i Torgersens favør forelå i 1958, men ble ikke tillagt utslagsgivende vekt av lagretten - etter all sannsynlighet fordi de sakkyndige var så skråsikre.

3. Kan Torgersen knyttes til selve åstedet?

Dette er den samme diskusjonen som vi hadde i relasjon til § 392, 2. ledd. Her må vi være noe mer konkrete:

- a. De *generelle momentene*, som gjør Torgersens tilstedeværelse lite sannsynlig er gjennomgått i begjæringens del 2, V C - se side 79 følgende.

Her er det ikke nye bevis, og momentet tilhører således det øvrige bevisbildet som må vektlegges med samme betydning som i forhold til § 392 2. ledd.

- b. Tannbittbeviset

Dette er viktig: Her foreligger det til de grader nye bevis.

Vurderingen i forhold til § 391 nr. 3 blir her den samme som konklusjonen i forhold til § 392 2. ledd.

- c. Barnålbeviset

Også her står vi ovenfor nye bevis - det siste i beviset er den viktige utredningen til Jon Ingulf Medbø.

For øvrig er det i dag faglig enighet om at de aktuelle barnålene i Torgersens dress ikke var uvanlige, men at de finnes over alt hvor det er skog hvor vekstforholdene ikke er gode.

Når det gjelder opplysningene fra vitnet Støleggen, er det en rekke nye omstendigheter som må vektlegges. Det vises til Nils Erik Lies utredning.

Endelig er det viktig å understreke - for så vidt gjelder barnålbeviset - at det er en rekke *generelle* bevismomenter som sannsynliggjør at barnålene i Torgersens dress ikke kom fra åstedet - se her begjæringens del, II C3 - se side 147 følgende.

Dette må også hensyntas i forhold til § 391nr. 3: Det er tale om bevis som forelå i 1958.

Konklusjonen på barnålbeviset i relasjon til § 391 nr. 3 blir for alle praktiske formål identisk med situasjonen i forhold til § 392 2.ledd.

d. Blodbeviset

Også her står man ovenfor et bevis hvor det ikke foreligger nye omstendigheter nye bevis. Også her blir vurderingen den samme i relasjon til både § 391 nr.3 og § 392 2.ledd.

e. Konklusjon

Konklusjonen for så vidt denne delen av beviskjeden, er at det ikke er bevismessig belegg for Torgersens angivelige tilstedeværelse på *åstedet*.

4. Tidspunktet for Torgersens retur til Tore Hunds vei 24

Her foreligger det ingen nye bevis/nye omstendigheter, men her er det foretatt en helt ny og ny *analyse* av dette spørsmålet på bakgrunn av faktum fra 1958 - se del 4.

Konklusjonen blir den samme i relasjon til § 391 nr.3 som ved § 392 2. ledd, jf. ovenfor.

Dagmar Torgersens forklaring kommer man ikke utenom: Det er *helt usannsynlig* at Torgersen kom tilbake til bopel på et tidspunkt som er forenlig med drapet på Rigmor Johnsen

5. Konklusjon

Drøftelsen med hensyn til Torgersens eventuelle tilstedeværelse i Skippergaten 6b på drapstidspunktet blir svært lik vurderingen i § 392 2. ledd. Dette skyldes - som nevnt ovenfor - Torgersen-sakens særpreg for så vidt gjelder bevissituasjonen.

Det kan ikke herske rimelig tvil om at det heller ikke i forhold til § 391 nr. 3 på noen måte finnes bevismessig belegg med hensyn til Torgersens tilstedeværelse i Skippergaten 6b på drapstidspunktet.

Forholdet er det motsatte: Også i forhold til § 391 nr. 3 må vi konkludere med at Torgersens tilstedeværelse fremstår som lite sannsynlig ut fra en totalvurdering, jf. punktene 1 - 4 ovenfor.

C. Dro Torgersen til åstedet for brannstiftelsen?

Det andre hovedspørsmålet er som nevnt spørsmålet om Torgersen returnerte til åstedet på brannstiftelsestidspunktet.

Også her skal vi følge samme kronologiske opplegg, og vi legger den samlede bevismessige analyse til grunn som vi har gjennomgått i del 2.

Og de nærmere spørsmål i denne vurderingen er som kjent:

- Er påtalemyndighetenes overordnede teori med hensyn til at Torgersen dro tilbake til bopel for å hente fyrstikker sannsynlig? - se punkt 1 nedenfor.
- Returnerte Torgersen *alene direkte* tilbake til Skippergaten 6b? - se punkt 2.
- Er det forhold som knytter seg til kjelleren i Skippergaten 6b som tilsier at Torgersen var der? - se punkt 3.
- Er det grunn til å tro at Torgersen ble observert utenfor Skippergaten 6b etter den påståtte brannstiftelsen? - Se del 4.

1. Påtalemyndighetens overordnede teori

Denne er - så vidt vi kan se - ikke tidligere behandlet, og dette er selvfølgelig en anførsel som må drøftes. Det foreligger på dette punkt ingen nye bevis/nye omstendigheter. Faktum er en del av det øvrige bevisbildet fra 1958.

2. Dro Torgersen *direkte* - og *alene* - til Skippergaten 6b?

a. Veivalget - Syklet Torgersen til Skippergaten 6b?

Når det gjelder Torgersens veivalg foreligger det *nye bevis*, jf. Nils Erik Lies påvisning av at Dorenfeldts såkalte andre tidsskjema er uriktig. Det nye beviset styrker i vesentlig grad Torgersens forklaring - det vises til behandlingen ovenfor i del 4.

b. Syklet Torgersen *alene* til Skippergaten 6b?

i. Her foreligger det en helt ny analyse. Og det må foretas en annen saksbehandling av vurderingen av dette spørsmålet.

De sentrale bevisene fra *Torgersens familie* er de samme som i 1958 og de tilhører således det øvrige bevisbildet som i sterk grad støtter Torgersens forklaring.

På dette punkt er det den samme vurdering i relasjon både til § 391 nr. 3 og § 392 2. ledd:

Det er *svært sannsynlig* at Torgersen syklet sammen med en kvinne.

ii. Særlig om forholdet til Gerd

Det vesentlige punktet i forhold til Gerd er å stille problemstillingen på en riktig måte. Dette har vi forsøkt i del 2, jf. den konkrete drøftelse i del 4.

Når det gjelder Gerd, står man overfor flere nye omstendigheter/nytt bevis. Torgersen har for eksempel forklart at hans utpeking av Gerd Berg under hovedforhandlingen var uriktig.

Og som påvist tidligere: Problematikken rundt Gerd er under hver omstendighet ikke av en slik karakter at det forrykker konklusjonen med hensyn til at Torgersen etter all sannsynlighet hadde med seg en kvinne hjem.

Og enda klarere er det selvfølgelig at det ikke legger noen føringer på spørsmålet om når Torgersen kom hjem, som er et nøkkelspørsmål i saken.

iii. Konklusjon

Når vi vurderer alle bevis vedrørende spørsmålet ved Torgersens påståtte retur til Skippergaten 6b må vi - ut fra den kumulative vurdering § 391 nr. 3 gir anvisning på - konkludere med at det ikke er bevismessig belegg for dette.

3. En vurdering av angivelige bevis som knytter seg til kjelleren i Skippergaten 6b

a. Avføringsbeviset

Også på dette viktige punkt er bevissituasjonen klart endret i forhold til 1958: På dette punkt foreligger det nye bevis som i vesentlig grad er egnet til å svekke bevisverdien i forhold til 1958. Nils Erik Lies påpekning av manglende identitet mellom de enkelte avføringsprøvene representerer i tillegg viktige nye omstendigheter.

I tillegg har vi Den rettsmedisinske kommisjons kritiske vurdering, som utvilsomt representerer et nytt bevis, og som - uansett - det vil være faglig enighet om.

Konklusjonen er at dette beviset heller ikke i relasjon til § 391nr. 3 dag har noen bevisverdi.

b. Fyrstikkbeviset

Her er forholdene at det ikke er noen nye bevis: Alle de omstendigheter som er nødvendige for å vurdere rekkevidden av dette beviset forelå 1958, og er en del av det øvrige bevisbildet.

Vurderingen i henhold til § 391 nr. 3 blir ikke vesentlig forskjell fra vurderingen ved § 392 annet ledd. Konklusjonen blir den samme som i forhold til § 392 2.ledd: Fyrstikkbeviset har i dag ingen bevisverdi.

4. Ble Torgersen observert utenfor Skippergaten 6b etter brannstiftelsen?

Ved vurderingen av vitnet Ørnulf Bergersen foreligger det en rekke nye omstendigheter - se Nils Erik Lies utredning. Bergersens forklaring hadde en særdeles tvilsom bevisverdi i 1958. I dag kan vi konstatere at bevisverdien kort og godt er null.

5. Konklusjon

Vi kan konkludere: Det er ikke bevismessig belegg for at Torgersen syklet til Skippergaten 6b: Dette fremstår som direkte *lite sannsynlig*.

D. Den samlede vurdering - konklusjon:

Vi har i punkt B påvist at det i relasjon til § 391 nr. 3 er *usannsynlig* at Torgersen var til stede på drapstidspunktet.

I punkt C har vi påvist at i relasjon til § 39, nr. 3 er det *usannsynlig* at han var til stede på brannstiftelsestidspunktet.

Den *samlede* bevisvurdering er klar: Påtalemyndigheten er ikke i nærheten av oppfylle kravet til sin bevisbyrde.

Sannsynligheten for frifinnelse er *meget høy* basert på vurderingen i henhold til § 391nr. 3. Lovens krav er som nevnt at det ikke engang er nødvendig med sannsynlighetsovervekt.

Det burde da ikke kunne herske fornuftig tvil om at vilkårene for gjenåpning også etter § 391 nr. 3 er tilfredsstilt. Forholdet er - som det fremgår av drøftelsen ovenfor - at Torgersens sak står *enda sterkere* etter § 391nr. 3 enn den gjør etter § 392 2. ledd. Kravet til "synes egnet til frifinnelse" er *overoppfyllt*.

Og igjen: Årsaken til at forskjellene mellom vurderingene i § 391nr. 3 og § 392 2.ledd ikke blir større skyldes særpregene ved bevissituasjonen i Torgersen-saken, hvor alle de tidligere fellende tekniske bevis er svekket. I tillegg kommer at "den øvrige bevissituasjon" ikke støtter påtalemyndighetens syn, men representerer bevis i Torgersens favør.

E. Tidligere behandling

Gjenopptakelseskommisjonens behandling og drøftelse av § 391nr. 3 i 2006 og 2010er uheldig. Problemstillingene formuleres ikke korrekt, lovanvendelsen er uriktig og drøftelsen tar ikke hensyn til alle sakens bevis, som skal inngå i en kumulativ vurdering.

Årsaken til denne uheldige behandling må formentlig også her søkes i det faktum at kommisjonen hovedsakelig forholder seg til partenes anførsler. De to tidligere begjæringer som ledet frem til vedtakene av henholdsvis 2006 og 2010 er ikke tilfredsstillende når det gjelder vurderingen av § 391nr. 3 - man går ikke inn på bestemmelsens kriterier.

Og når påtalemyndigheten i tillegg inviterer til en direkte uriktig

lovforståelse, kan man ha forståelse for at kommisjonens behandling blir gal. Men det må vel tilføyes at kommisjonens medlemmer burde ha reagert på de lovanvendelsesfeil som formodentlig forelå i sekretariatets innstilling.

Dette får være som det være vil. 2006 - og 2010-vedtakene har i forhold til § 391 nr. 3 dag ingen betydning.

Vi legger på denne bakgrunn til grunn at i den grad man skulle reise den uriktige problemstillingen "Hva er nytt?", følger det av behandlingen ovenfor at denne spørsmålsstillingen ikke fortjener nevneverdig oppmerksomhet. § 391nr. 3 må underkastes en helt ny vurdering, hvor man hensyntar de grunnleggende synspunkter som er påpekt ovenfor i del 2, del 3, del 4, og nærværende del 6.

4. Påtalemyndighetens merknader

Kommisjonen har underrettet påtalemyndigheten om begjæringen, men ikke bedt om uttalelse.

5. Kommisjonens leders vurderinger

Innledning

Det følger av straffeprosessloven § 389 første ledd at en sak som er avgjort ved rettskraftig dom, etter begjæring fra en part kan gjenåpnes når vilkårene i §§ 390 – 393 foreligger.

Gjenopptakelseskommisjonen er ikke en ankeinstans, men prøver om vilkårene for gjenåpning er til stede. Det er ikke kommisjonens oppgave å overprøve domstolens bevisvurdering eller foreta en selvstendig ny vurdering av de bevis som forelå ved rettens behandling.

Dersom begjæringen gjelder en avgjørelse som etter sin art ikke kan gjenåpnes, eller den ikke inneholder noen grunn som etter loven kan føre til gjenåpning, kan kommisjonen uten nærmere behandling forkaste begjæringen. Det samme gjelder hvor begjæringen av andre grunner åpenbart ikke kan føre frem. Slik

avgjørelse kan tas av kommisjonens leder eller nestleder, jf. straffeprosessloven § 397 tredje ledd.

De bestemmelsene som er påberopt av domfelte, og som det kan være aktuelt å drøfte i denne saken, er straffeprosessloven § 391 nr. 3 og § 392 annet ledd. Det vil også bli foretatt en drøftelse av spørsmålet om gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 1 for så vidt gjelder forklaringen til vitnet Ørnulf Bergersen, idet det fremgår på side 119 i begjæringen at denne bestemmelsen påberopes subsidiært.

Når det gjelder anvendelse av straffeprosessloven § 391 nr. 1 og nr. 3 og straffeprosessloven § 392 annet ledd, vises til en nærmere redegjørelse for lovforståelsen ved drøftelsen under de enkelte bestemmelsene nedenfor. Denne lovforståelsen er lagt til grunn ved behandlingen av de to tidligere begjæringene i 2006 og 2010, og kommisjonens leder kan ikke se at det hefter feil ved denne.

Gjentatte begjæringer om gjenåpning

Dette er den femte begjæringen om gjenåpning fra Fredrik Fasting Torgersen som underkastes realitetsavgjørelse. Etter loven er det ingen begrensninger i antall begjæringer om gjenåpning som kan fremsettes i samme sak. Det at en begjæring er besluttet ikke tatt til følge én gang, stenger ikke for at domfelte på et senere tidspunkt kan fremsette ny begjæring. Dette er en naturlig følge av formålet med å ha et system med adgang til gjenåpning av en straffesak. Det kan til et hvert tidspunkt for eksempel komme frem nye bevis eller nye omstendigheter som ikke er prøvd tidligere, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3 eller påvises særlige forhold som gjør det (meget) tvilsomt om dommen er riktig, jf. straffeprosessloven § 392 annet ledd, som gjør at saken står i en slik ny stilling at det gir foranledning for kommisjonen til på nytt å vurdere om vilkårene for gjenåpning er til stede, jf. også Ot.prp. nr. 70 (2000-2001) side 48, spalte 1.

Dersom den nye begjæringen kun inneholder anførsler som anses vurdert ved en tidligere gjenåpningssak, kan ikke begjæringen uten

videre forkastes under henvisning til at den ikke inneholder noe nytt som er avgjørende for gjenåpningsspørsmålet.

Vurderingstemaet er om det foreligger noe nytt i forhold til det som var kjent for den dømmende rett, ikke om det foreligger noe nytt etter tidspunktet for en tidligere avgjørelse av gjenåpningsspørsmålet.

Ny argumentasjon kan likevel gi grunnlag for gjenåpning etter straffeprosessloven § 392 annet ledd, dersom den påviser at det foreligger særlige forhold som gjør det (meget) tvilsomt om dommen er riktig.

Dersom den nye begjæringen kun inneholder de samme anførslene som i tidligere begjæring(er), eller argumentasjonen i sitt innhold er den samme, må det være tilstrekkelig for kommisjonen å vise til de drøftelsene og konklusjonene som er gjort ved tidligere behandling(er), dersom den slutter seg til disse.

Generelle bemerkninger til begjæringen

Gjenåpningsbegjæringen 11. juni 2015 er på 273 sider.

Som vedlegg til begjæringen følger et dokumentutdrag med 13 bilag på til sammen 662 sider, og boken «Festskrift til Fredrik Fasting Torgersen» på 360 sider. Kommisjonens leder oppfatter det slik at boken er vedlagt begjæringen til orientering.

Det supplerende innlegget av 14. august 2015 er på 75 sider. Det opplyses at dette innlegget blant annet inneholder flere forhold som er ytterligere belyst i forhold til hovedbegjæringen, og en justert redegjørelse for hovedproblemstillingene og hvordan de forskjellige bevistemaene griper inn i hverandre. Innledningsvis heter det at det er disposisjonen i det supplerende innlegget som ønskes lagt til grunn for drøftelsen av domfeltes anførsler.

I tillegg til at begjæringen er et krav om gjenåpning av lagmannsrettens dom fra 1958, er den formulert som et angrep på lagmannsrettens dom (bevisanke). Begjæringen er også dels et angrep på lagmannsrettens og Høyesteretts avgjørelser i de

tidligere gjenopptakelsessakene og dels et angrep på kommisjonens tidligere avgjørelser fra 2006 og 2010. Angrepene er rettet både mot lovanvendelsen, saksbehandlingen og bevisbedømmelsen, og retter seg mot alle sentrale bevis som forelå 1958. For eksempel heter det i begjæringen på side 240 blant annet:

Når man skal ta stilling til spørsmålet om vilkåret "egnet til frifinnelse" er tilfredsstilt, må man foreta en kumulativ vurdering av punktene 2, 3 og 4 ovenfor. Denne kumulative vurderingen er i sitt innhold nærmest dramatisk: Alle de sentrale bevis fra 1958 rakner. Også her er vi i en særstilling i forhold til andre gjenåpningssaker i den forstand at de nye bevis refererer seg til *samtlig*e av de bevis som Dorenfeldt i sin tid fremhevet som avgjørende: Vi har ikke noen annen gjenåpningssak i norsk rett, hvor man i ettertid kan påvise at bevisene har sviktet i samme grad som i Torgersen-saken. De nye opplysningene og de nye omstendighetene er ikke bare "nye" i lovens forstand i forhold til 1958 – de er direkte oppsiktsvekkende i sitt innhold.

I denne begjæringen er det reelle innhold i anførselene i det alt vesentlige de samme som tidligere har vært fremsatt for kommisjonen, - både med hensyn til vitneforklaringer, tekniske bevis, tidsanalyse, domfeltes alibi m.v. Temaene er tidligere vurdert både av domstolene og av kommisjonen.

Domfelte har i begjæringen uttalt at kommisjonen bør avholde en muntlig høring etter straffeprosessloven § 398 første ledd, som omfatter en gjennomgang av både de taktiske bevis og de tekniske bevis. Det uttales videre at det bør innhentes en ny vurdering fra Den rettsmedisinske kommisjon om hvordan tannbittbeviset og avføringsbeviset står i dag. I tillegg uttales det generelt at kommisjonen må ta initiativ til nødvendige utredninger av de spørsmål som anses tvilsomme. Spørsmålet om oppnevning av sakkyndige er også reist i det supplerende innlegget.

Kommisjonens leder vil bemerke at det var en omfattende bevisførsel i lagmannsretten i 1958. Saken er blitt ytterligere belyst gjennom senere etterforskning og utredning, herunder nye vitneavhør og sakkyndige rapporter, særlig i forbindelse med behandling av gjenåpningsbegjæringene av 1997 og 2004.

Saken anses tilstrekkelig opplyst for kommisjonen, jf. straffeprosessloven § 398 første ledd, og det er ikke nødvendig å

avholde muntlig høring, innhente ytterligere uttalelser fra sakkyndige eller foreta øvrige utredningsskritt.

Som det fremgår ovenfor er begjæringen med vedlegg og det supplerende innlegget, samlet sett svært omfattende. Materialet inneholder likeledes en svært bred, omfattende og ordrik argumentasjon. Kommisjonens leder vil begrense seg til å drøfte de problemstillinger og forhold som anses å være av betydning for gjenåpningsspørsmålet, slik saken nå står for kommisjonen. Når det gjelder temaer som er behandlet i kommisjonens tidligere avgjørelser, vil det i stor utstrekning bli vist til drøftelsene i disse.

Nedenfor drøftes først om vilkårene for gjenåpning er til stede etter straffeprosessloven § 391 nr. 1 og nr. 3, og deretter om vilkårene er til stede etter straffeprosessloven § 392 annet ledd.

Kort om sakens tema

Dorenfeldts redegjørelse, jf. ovenfor, er en tidsnær beskrivelse av det bevisbildet han mener ble presentert for lagretten, og som lagmann Lunde i det vesentlige tiltrådte. Med utgangspunkt i dette må det legges til grunn at dommen bygger på et hendelsesforløp som kort kan gjengis slik:

Domfelte hadde den aktuelle kvelden vært på boksestevne på Sentrum kino. Han forlot boksestevnet, og gikk til Kafé Hjerterum i Pilestredet, som han forlot noen minutter før kl. 22.30. Derfra gikk han til Karl Johans gate og Grand Café, som han passerte i retning mot Østbanen ca. kl. 22.35 - 22.40. Omtrent på dette tidspunkt, kl. 22.40, tok Rigmor Johnsen avskjed med sin venn ved trikkeholdeplassen på Oslo Ø. Rigmor fulgte Karl Johans gate til Dronningens gate, hvor hun stoppet ved Esther Olssons kiosk, før hun gikk hjem til Skippergata 6 b. Overfor Ester Olsson beklaget hun seg over at en mann fulgte etter henne. Vedkommende fulgte etter Rigmor Johnsen til Skippergata 6 b, hvor Olga Eriksen, som var på vei ut, observerte henne i trappeoppgangen sammen med en mann ca. kl. 23.00. Da Olga Eriksen kom tilbake ca. kl. 24.00 så hun noe «griseri» i gangen. Det ble lagt til grunn at drapet fant sted

mellom kl. 23.00 og 23.30. Domfelte skal ha drept Rigmor på trappeavsatsen, båret liket over gårdsplassen, åpnet to kjellerlemmer og plassert liket i kjelleren. Domfelte har deretter begitt seg på hjemvei, og ble observert av en nabo, Johanne Olsen, i Torggata utenfor Eldorado kino ca. kl. 23.45. Hun kjente ham igjen, og forklarte at domfelte passerte henne i rask marsj mot Youngstorget hvor han satte seg inn i en drosje. Domfelte skal ha kommet hjem ca. kl. 24.00. Her har han skiftet klær og sko, hentet fyrstikker og reist ned igjen til sentrum på sykkel. Han forlot neppe hjemmet før kl. 00.30, - sannsynligvis et par minutter senere. Han skal derfra ha syklet direkte til Skippergata, og kan da ha vært tilbake på åstedet ca. kl. 00.45. Han har da hatt tilstrekkelig tid til å sette ild på i kjelleren og forlate stedet. Han ble observert av politiet i Paléhaven kl. 00.58 og pågrepet, mistenkt for sykkeltyveri.

Etter at brannen og drapet i Skippergata like i nærheten var blitt oppdaget, ble Torgersen av politiet knyttet til denne handlingen.

Han ble avhørt samme natt kl. 02.50. Han benektet kjennskap til voldsforbrytelse mot noen kvinne i strøket ved Oslo Ø, eller Skippergata. Han forklarte at han hadde vært på et boksestevne i Sentrum kino til det var slutt ca. kl. 23.00. Han traff Gerd, som han kjente fra tidligere, utenfor kinoen, og hun ble med ham hjem. De var hjemme ca. kl. 23.30, og domfelte forklarer at de kom så vidt tidlig hjem fordi han hadde forlatt stevnet litt før det var slutt.

I politiavhør 11. desember 1957 forklarte han at han forlot stevnet før det var slutt, men han vet ikke hvor mye klokken var. Han gikk opp til isbaren i Karl Johans gate hvor han kjøpte en is for deretter å gå til Kafé Hjerterum i Pilestredet for å se om han traff noen kjente. Han satt der «sikkert en halv time» før han gikk tilbake til Sentrum kino via Karl Johans gate og Stortorvet. Her traff han Gerd, som ble med ham hjem.

I den rettslige forundersøkelsen 18. februar 1958 forklarte han at han regnet med at han forlot boksestevnet ca. kl. 20.00 – 20.30.

Domfelte forklarte allerede i det første avhøret at han og Gerd var hjemme hos ham ca. en time før han syklet/fulgte henne ned til sentrum. Torgersen har hele tiden siden holdt fast ved sin uskyld.

Straffeprosessloven § 391 nr. 1

Etter straffeprosessloven § 391 nr. 1 skal krav om gjenåpning til gunst for domfelte tas til følge når noen som har handlet i saken på det offentliges vegne «har gjort seg skyldig i straffbart forhold med hensyn til saken, eller et vitne har gitt falsk forklaring i saken, eller et dokument som er brukt under saken er falskt eller forfalsket, og det ikke kan utelukkes at dette har innvirket på dommen til skade for siktede». Bestemmelsen er forstått slik at det må foreligge en rimelig sannsynlighetsovervekt for at det ble avgitt en bevisst uriktig forklaring, jf. bl.a. Rt. 2004 side 449, jf. Rt. 2000 side 1285.

Straffeprosessloven § 391 nr. 1 har vært påberopt ved tidligere gjenåpningsbegjæringer, men er ikke prinsipalt påberopt denne gang. Det fremgår imidlertid på side 119 i begjæringen at denne bestemmelsen påberopes subsidiært, dersom kommisjonen er av den oppfatning at man ikke kan se bort fra at vitneprovet til Ørnulf Bergersen kan ha innvirket på dommen til skade for Torgersen.

I begjæringen er det reist spørsmål ved Ørnulf Bergersens observasjon av Torgersen utenfor Skippergata 6 b etter brannstiftelsen. Det anføres i det supplerende innlegget at det ved vurderingen av vitnet Ørnulf Bergersen foreligger en rekke nye omstendigheter knyttet til hans vitneforklaring, jf. Nils Erik Lies utredning. Det anføres at Bergersens forklaring hadde en særdeles tvilsom bevisverdi i 1958, og at man i dag kan konstatere at bevisverdien kort og godt er null.

Påstanden om at Bergersen avga falsk forklaring og at vilkårene for gjenåpning var oppfylt, har vært fremmet også ved tidligere gjenåpningssaker. Dette er omhandlet i kommisjonens avgjørelse av 2006 i kap. 7.4 på side 80 flg., og det er her referert til Høyesteretts kjæremålsutvalgs uttalelse i 2001. Kommisjonen kom i 2006 til at det ikke var kommet frem noe nytt som ga grunnlag for

å fastslå at Bergersen forklarte seg falskt under hovedforhandlingen i 1958.

På side 82 flg. uttaler kommisjonen videre:

Tiltalen mot Torgersen var tatt ut før Bergersen ble avhørt av politiet og forklaringen hans var følgelig ikke avgjørende for påtalemyndighetens standpunkt til skyldspørsmålet, jf. også kap. 8.5.7.2 nedenfor. Det vites ikke i hvilken grad lagretten la vekt på forklaringen til Bergersen. Det er imidlertid på det rene at lagretten var kjent med at Bergersen ble fremstilt fra soning ved Botsfengselet. Rettsboken viser at påtalemyndigheten, med forsvarerens samtykke, foreviste utskrift av Bergersens strafferegister for retten. Det fremgikk av denne at han var sikringsdømt, og det var således fastslått at han hadde mangelfullt utviklede eller varig svekkede sjelsevner. I følge Arbeiderbladet 14. juni 1958, skal forsvareren i sin prosedyre ha opplyst at Bergersen var straffet 11 ganger og at han var sikringsdømt.

Etter kommisjonens vurdering må Bergersens umiddelbare forklaring under hovedforhandlingen, sammenholdt med den kunnskap lagretten hadde om hans fortid, hatt betydning for hvilken bevismessig betydning hans forklaring ble tillagt ved avgjørelsen av skyldspørsmålet.

Kommisjonens leder slutter seg til de vurderinger som ble gjort i avgjørelsen av 2006, og kan ikke se at argumentasjonen i den foreliggende begjæringen stiller dette spørsmål i et nytt lys. Vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 1 er ikke til stede.

Straffeprosessloven § 391 nr. 3

Etter straffeprosessloven § 391 nr. 3 skal krav om gjenåpning til gunst for domfelte tas til følge «når det opplyses en ny omstendighet eller skaffes frem et nytt bevis som synes egnet til å føre til frifinnelse eller avvisning eller til anvendelse av en mildere strafferegulering eller en vesentlig mildere rettsfølge». En rimelig mulighet har vært ansett tilstrekkelig.

Omstendigheter og bevis er nye når de ikke har vært fremme for den dømmende rett, og dermed ikke har kunnet påvirke dommens

innhold. Vurderingstemaet vil være betydningen av de nye omstendigheter eller bevis dersom de hadde foreligget for retten da saken ble pådømt, sett i sammenheng med de øvrige bevis og omstendigheter som forelå for den dømmende rett, jf. Rt. 2000 s. 2142 og Rt. 2005 s. 1665.

Nye undersøkelser av teknisk materiale vil kunne anses som nye bevis. Det samme gjelder nye vurderinger av tidligere avgitte sakkyndige uttalelser, og da særlig hvis de nye vurderingene baserer seg på ny innsikt som har alminnelig faglig tilslutning, jf. Rt. 2001 s. 1521.

Det at enkeltpersoner uten spesiell sakkyndigkompetanse har teorier, «analyser» og argumentasjon knyttet til bevisene fra 1958, er ikke å anse som nye bevis eller omstendigheter som skal vurderes etter straffeprosessloven § 391 nr. 3, men kan inngå i vurderingen av om det foreligger særlige forhold som gjør det tvilsomt om dommen er riktig, jf. straffeprosessloven § 392 annet ledd, jf. nedenfor.

Innholdet i domfeltes anførsler er i det alt vesentlige de samme som er fremsatt i tidligere gjenåpningssaker. Det vises særlig til domfeltes begjæringer for kommisjonen i 2004 og 2007 som ble avgjort av kommisjonen i henholdsvis 2006 og 2010. Begjæringen er lagt opp på en noe annen måte enn tidligere begjæringer, og argumentasjonen er en del endret. En slik endring er ikke at det foreligger noen nye bevis eller omstendigheter etter straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Etter domfellelsen i 1958 er det tilkommet en rekke nye sakkyndige vurderinger av de tekniske bevisene. Disse er å anse som nye bevis i henhold til straffeprosessloven § 391 nr. 3, men de har vært undergitt grundige drøftelser ved behandlingen av de tidligere gjenåpningsbegjæringer for domstolene og for kommisjonen.

I den foreliggende begjæring er det i tillegg påberopt vurderinger av forsker Jon Ingulf Medbø, jf. særlig bilag 9 og 10 til

begjæringen, og til nye undersøkelser/analyser foretatt av Nils Erik Lie.

Med henvisning til det som er sagt ovenfor, bemerkes at analyser/argumentasjon fra Nils Erik Lie ikke er å anse som nye omstendigheter eller nye bevis i henhold til straffeprosessloven § 391 nr. 3, jf. likevel drøftelsen under avsnittet Tidsanalysen nedenfor.

Tannbittbeviset

Tannbittbeviset er blitt grundig vurdert ved tidligere gjenåpningsbegjæringer, herunder av kommisjonen ved behandling av begjæringen fra 2004. I tillegg til mottatte sakkyndige rapporter, ble tannbittbeviset behandlet over to dager under den muntlige høringen for kommisjonen i 2006. Kommisjonens vurderinger fremgår av avgjørelsen i kap. 8.2.8 på side 158 flg. Det uttales blant annet at det er et stort antall fagpersoner og sakkyndige som har undersøkt og bedømt tannbittbeviset i Torgersensaken. Kommisjonen viser også til uttalelsen fra Den rettsmedisinske kommisjon 3. oktober 2001 om at dagens status innen dette området av rettsodontologien er slik at det *«ikke gir grunnlag for noen sterk konklusjon om at det aktuelle bittmerket ble påført av Torgersen, og heller ikke om det ikke ble det.»* Kommisjonen kom til at de mange fagpersoners delvis motstridende fortolkninger av tannbittbeviset og konklusjoner med hensyn til identifikasjon og utelukkelse av Torgersen, er egnet til å skape usikkerhet med hensyn til i hvilken grad beviset knytter Torgersen til handlingen. Konklusjonen var at kommisjonen ikke kunne se at de ulike sakkyndigvurderingene innebar at det forelå nye bevis eller omstendigheter som, sett i forhold til den øvrige samlede bevisførsel, var egnet til å føre til frifinnelse.

Kommisjonens leder slutter seg til disse vurderingene.

Kommisjonens leder kan ikke se at materialet som er fremlagt fra Jon Ingulf Medbø, som for en del også har foreligget ved tidligere behandlinger, tilfører saken noe reelt nytt av betydning for

gjenåpningsspørsmålet, sett i forhold til de øvrige sakkyndige utredninger som foreligger i saken.

Vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3 er ikke oppfylt for så vidt gjelder tannbittbeviset.

Barnålbeviset

Barnålbeviset har også vært gjenstand for omfattende behandling ved tidligere gjenåpningssaker. Barnålbeviset var også en del av den muntlige høringen for kommisjonen i 2006. Kommisjonens leder viser til avgjørelsen fra 2006 side 257 flg., og til de vurderinger som er gjort av kommisjonen. Det uttales her blant annet om de nye sakkyndige rapportene som den gang ble fremlagt, kap. 8.4.8.1.2 på side 258:

De nye rapportene som er utarbeidet etter 1958, herunder rapporten fra professor Økland, representerer, etter kommisjonens vurdering, bare en vurdering og evaluering av arbeidet og erklæringene til de sakkyndige i 1958. Etter kommisjonens vurdering er disse rapportene ikke å anse som nye bevis som er egnet til å føre til frifinnelse av Torgersen. Kjæremålsutvalget uttalte i 2001 at rapporten til Høiland og Laane ikke i vesentlig grad svekker verdien av de observasjoner som ble gjort av Printz og Mork. Kommisjonen slutter seg til dette, og kan heller ikke se at Øklands rapport bidrar til å svekke observasjonene til Printz og Mork.

Kommisjonens leder slutter seg til de vurderingen som ble gjort av kommisjonen i 2006. Det er ikke fremkommet noe nytt i nærværende begjæring som gir grunn til å vurdere dette annerledes i dag.

Jon Ingulf Medbøs artikkel tilfører ikke saken noe reelt nytt av betydning for gjenåpningsspørsmålet.

Vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3 er ikke oppfylt.

Avføringsbeviset

Kommisjonens leder viser til at også dette beviset har vært behandlet tidligere og var en del av høringen for kommisjonen i 2006. Det vises til kommisjonens avgjørelse i kap. 8.3 på side 162 flg. Kommisjonens konklusjon i kap. 8.3.8.5 på side 217-218 var at det ikke forelå nye bevis eller omstendigheter som ga grunnlag for gjenåpning.

I nærværende begjæring er det ikke fremlagt noe nytt som gir grunn til å komme til en annen konklusjon i dag, og kommisjonens leder slutter seg til de vurderingene som ble gjort av kommisjonen ved avgjørelsen i 2006.

Blodbeviset og fyrstikkbeviset

Blodbeviset og fyrstikkbeviset er omtalt i kommisjonens avgjørelse av 2006 kap. 8.9 på side 364 flg., og inngår der i en samlet fremstilling av temaet «Spor på åstedet/offeret og spor på Torgersen». Kommisjonen kom til at det ikke forelå nye bevis eller omstendigheter knyttet til spørsmålet om det var funn på åstedet/offeret som kunne knyttes til Torgersen, eller om det var funn på Torgersen, hans klær eller sko som kunne knytte ham til åstedet/offeret.

Kommisjonens leder slutter seg til de vurderinger og konklusjoner som er gjort i avgjørelsen fra 2006. Det er ikke i begjæringen fremkommet noen nye bevis eller omstendigheter vedrørende blodbeviset eller fyrstikkbeviset som gir grunnlag for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Tidsanalysen

Under hovedforhandlingen ble det ført en rekke vitner som forklarte seg om sine observasjoner drapskvelden, og som anslo et tidspunkt for når observasjonene var gjort. Dette gjaldt både tidspunkt for observasjoner av Torgersen og av Rigmor Johnsen,

men også andre tidspunkter som kunne være av betydning for kartlegging av hendelsesforløpet. Dette var personer som tilhørte Torgersens familie, personer som kjente Torgersen og andre personer som oppholdt seg i byen. Det fremgår av politiforklaringer at deres anslag langt på vei baserte seg på cirka-angivelser. Aktuelle strekninger ble gått/syklet av polititjenestemenn, og resultatet fra disse undersøkelsene fremgår av saken. Også blant disse var det visse avvik i brukt tid for den enkelte distanse. Vitnene og tjenestemennene avga forklaring for retten, og lagretten fikk følgelig et bilde av hendelsesforløpet og de tidspunkter som ble lagt til grunn for dette. Det må videre legges til grunn at det var en viss usikkerhet med hensyn til de nøyaktige tidspunktene for de enkelte observasjonen m.v., noe som også var kjent for retten.

I begjæringen er det gitt en analyse av påtalemyndighetens teori med hensyn til Torgersens angivelige bevegelser. Fremstillingen dekker perioden fra Torgersen forlot Kafé Hjerterum i Pilestredet ca. kl. 22.30 til han ble pågrepet ca. kl. 01.00, og er delt opp i ni etapper. I begjæringen behandles først påtalemyndighetens teori om hvorvidt Torgersen var på åstedet på drapstidspunktet, deretter hans tilstedeværelse på bopel i Tore Hunds vei og til slutt sannsynligheten for at han vendte tilbake til åstedet for å antenne et bål han hadde stablet opp. På side 57 flg. i begjæringen er det redegjort nærmere for de enkelte etappene. Som vedlegg 1 til begjæringen følger en utredning fra Nils Erik Lie; - *«Torgersensaken – en analyse»*, som det også henvises til i begjæringen. Tidsanalysen er også berørt i det supplerende innlegget, jf. ovenfor.

Nils Erik Lie mener at det må legges til grunn et annet tidsskjema enn det som ble presentert av påtalemyndigheten i 1958, og at dette blant annet vil vise at Torgersen umulig kan ha truffet på Rigmor Johnsen i krysset Karl Johans gate/Dronningensgate. Lie har selv, enten alene eller sammen med sin partner Kirsten Fjellanger, prøvegått aktuelle strekninger og tatt tiden på dette. Hans tidsangivelser utgjør en del av analysen som konkluderer med at påtalemyndighetens teori er feil.

Prøvegåingen med tidsangivelser kan hevdes å være et nytt (vitne)bevis, og drøftes derfor kort under straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Det fremgår imidlertid av Lies analyse at han legger inn flere forutsetninger, som han ikke kan ses å ha faktiske holdepunkter for i saken. Det kan nevnes at det for eksempel ikke foreligger nøyaktige tidspunkter for når Torgersen forlot Kafé Hjerterum, når vitnene Tømmereek og Casidio forlot Chat Noir, når Torgersen ble observert utenfor Grand Café og når Torgersen forlot hjemmet i Tore Hunds vei. Ganghastigheten er selvfølgelig også en usikker faktor. Lie kan heller ikke ses å ha grunnlag for sine forutsetninger om hvorvidt Torgersen syklet eller trillet (leide) sykkelen i deler av Prinsensgate, der Lies forutsetninger står delvis i motstrid til Torgersens egne tidsnære politiforklaringer.

Etter kommisjonslederens vurdering er det ikke fremkommet noe i de fremlagte analyser med hensyn til Torgersens bevegelser drapsnatten, som gir grunnlag for at vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3 er oppfylt.

Opplysningene som er fremkommet i analysen vil imidlertid inngå i vurderingen av om det foreligger særlige forhold som gjør det meget tvilsomt om dommen er riktig, jf. drøftelsen nedenfor under straffeprosessloven § 392 annet ledd.

Kommisjonens leder kan ikke se at det i nærværende begjæring, eller i saken for øvrig er fremkommet noen nye bevis eller omstendigheter som - verken hver for seg eller samlet - gir grunnlag for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3 er ikke oppfylt.

Straffeprosessloven § 392 annet ledd

Straffeprosessloven § 392 annet ledd åpner adgang for gjenåpning *«når særlige forhold gjør det tvilsomt om dommen er riktig, og tungtveiende hensyn tilsier at spørsmålet om siktedes skyld blir prøvd på ny»*. Begge vilkårene må være oppfylt. Spørsmålet vil være om saken alt i alt stiller seg slik at det bør foretas en ny prøvelse for at man skal føle seg overbevist om at ingen urett er skjedd. Bestemmelsen skal «brukes med stor varsomhet», jf. Rt. 1999 side 554.

Bestemmelsen ble endret i 1993 ved at ordet «*meget*» ble sløyfet foran «*tvilsomt*». Endringen gjelder imidlertid kun for avgjørelser som ble rettskraftige etter 1. januar 1980, jf. Ot.prp. nr. 137 (1992-93). Ved avgjørelsen av domfeltes begjæring om gjenåpning av dommen fra 1958 må det altså vurderes om det foreligger særlige forhold som gjør det meget tvilsomt om dommen er riktig.

Etter bestemmelsens ordlyd gjelder det ingen begrensninger med hensyn til hvilke «*særlige forhold*» som kan være av betydning ved bedømmelsen av om det er meget tvilsomt om dommen er riktig.

Kommisjonen kan ved vurderingen se hen til arten og kvaliteten av de bevis eller den beviskjede som ligger til grunn for den angrepne dom, jf. Rt. 1995 side 165 og Rt. 2000 side 2142 (side 2149) og det må foretas en samlet vurdering, se Rt. 1988 side 824 (se side 840-849) og Rt. 2003 side 1389, se også Rt. 1996 side 280 og Rt. 1998 side 11 (side 19). Se Bjerke Keiserud, Sæther, Straffeprosessloven, Kommentartutgave, 4. utgave side 1334. Også nye vurderinger av holdbarheten av de bevis som ble ført for den dømmende rett, kan følgelig komme i betraktning.

Både før og etter lovendringen i 1993 har bestemmelsen i § 392 annet ledd vært ment som en ytterste sikkerhetsventil i de tilfeller der dommens riktighet fremstår som (meget) tvilsom, og «*saken alt i alt stiller seg slik at det etter rettens oppfatning bør skje en ny prøvelse av saken for at man skal føle seg overbevist om at ingen*

urett er skjedd», jf. straffeprosesslovkommisjonens innstilling side 344 og Ot. prp. nr. 78 (1992-93) side 63 og Rt. 2001 side 612.

Domfelte angriper i begjæringen både de taktiske og tekniske bevisene i stor bredde. Det anføres blant annet at de tekniske bevisene var avgjørende for vurdering av de taktiske bevisene og for avgjørelsen av skyldspørsmålet.

Det rettes blant annet et omfattende angrep på holdbarheten og betydningen av en rekke vitners forklaringer. I tilknytning til dette vises til de fremlagte «analyser» av domfeltes bevegelser i byen drapskvelden. Det vises til at Nils Erik Lie har gitt en omfattende redegjørelse for hvordan han mener Torgersen har beveget seg i byen på de forskjellige tidspunkter, samt av antatt tidsbruk, dels på bakgrunn av egne gangprøver. Argumentasjonen til støtte for Torgersens alibi står også sentralt i dette bildet. Han har hele tiden hevdet at han i byen traff en kvinne ved navn «Gerd» som ble med ham hjem, og som han fulgte tilbake til sentrum og skilte lag med i Akersgata ved Stortinget kort tid før han ble pågrepet.

Disse temaene sto sentralt under forhandlingene i lagmannsretten. Dette fremgår både av Dorenfeldts redegjørelse og av lagmann Lundes utkast, samt av datidige pressereferater.

De har også vært tema i tidligere gjenåpningsbegjæringer, for eksempel i begjæringen av 1997. Under avgjørelsen av denne uttaler Høyesteretts kjæremålsutvalg i sin kjennelse i 2001 blant annet:

Torgersen har i en rekke prosesskriv gitt meget omfattende og detaljerte redegjørelser for sitt syn på usannsynligheten i det hendelsesforløp domfellelsen synes å bygge på, blant annet på tidsskjema, på troverdigheten ved Gerd-historien og andre sider ved Torgersens forklaringer, troverdigheten til påtalemyndighetens vitner og Torgersens egne alibivitner, mv.

Vedørende vitnebevisene viser kommisjonens leder til drøftelsene av disse i kommisjonens avgjørelse i 2006, hvor den i kap. 8.12.7.2 på side 500-501 uttaler:

Kommisjonen finner det tilstrekkelig å vise til uttalelser i Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse, jf. kap. 8.12.4 ovenfor, som kommisjonen slutter seg til. Under hovedforhandlingen ble det ført en rekke vitner som hadde observert Torgersen og Rigmor Johnsen, og de mest sentrale vitnene visste hvem Torgersen og Rigmor Johnsen var. Det må legges til grunn at lagretten gjennom vitneførselen har kunnet danne seg et bilde av vitnenes pålitelighet og forklaringenes troverdighet.

Kommisjonens leder viser for øvrig til omtale av vitnebevisene i kap. 8.5, 8.6 og 8.12 i 2006-avgjørelsen.

Når det gjelder Torgersens bevegelser i byen drapsnatten og tidsbruk ved dette, viser kommisjonens leder til drøftelser av dette i 2006-avgjørelsen, særlig kap. 8.12.7.2 på side 500:

Etter kommisjonens vurdering baserer domfelte seg på flere usikre faktorer når han anfører at det ikke var tidsmessig mulig for ham å treffe Rigmor Johnsen i krysset Karl Johans gate/Dronningens gate. Dette knytter seg både til tidspunktet han forlot Kafé Hjerterum, tidspunktet han ble observert utenfor Grand Hotell og for så vidt også med hvilken hastighet han gikk. Tidspunktet for når Rigmor forlot trikkeholdeplassen kan ikke fastslås med absolutt sikkerhet, og heller ikke med hvilken hastighet hun gikk. Når det tas hensyn til at det er tale om små marginer, kan det ikke legges avgjørende vekt på helt nøyaktige tidsberegninger slik domfelte synes å gjøre, og konklusjonen om at han rent tidsmessig ikke har hatt mulighet til å møte Rigmor Johnsen er det ikke grunnlag for.

Kommisjonen vil dessuten legge til at det ble foretatt avstands- og tidsberegninger under etterforskingen. Vitnene som observerte domfelte og Rigmor Johnsen fikk forklare seg for retten, og politiet innhentet forklaringer for å verifisere vitnenes tidsangivelser. Det synes å være på det rene at spørsmålet om hvorvidt Torgersen kunne ha møtt Rigmor Johnsen var et sentralt spørsmål under bevisførselen.

Kommisjonens leder slutter seg til vurderingene i den tidligere avgjørelsen. Det vises videre til bemerkningene ovenfor til den «tidsanalyse» som nå er fremlagt, jf. drøftelsene under straffeprosessloven § 391 nr. 3. Det fremkommer ikke i begjæringen nå, eller i saken for øvrig, opplysninger, vurderinger eller argumentasjon som gir grunnlag for en annen vurdering av dette.

Argumentasjonene til støtte for Torgersens alibi står sentralt i saken. Som nevnt ovenfor hevdet han at en «Gerd» skulle ha vært med ham hjem. Han forklarte at han hadde truffet henne på dansefester tidligere, at han ikke visste hennes etternavn eller hvor

hun bodde, eller hvor hun arbeidet. Verken under etterforskningen eller senere er denne ukjente Gerd blitt identifisert.

I kommisjonens avgjørelse i 2006 kap. 8.11.4 på s. 449 er det vist til at Høyesteretts kjæremålsutvalg i Rt. 2001 s. 1148 uttalte:

Torgersens forklaring om at han var sammen med en ukjent Gerd, er ikke blitt trodd av lagretten, som heller ikke har festet lit til hans mors og søsters forklaringer i tilknytning til dette. Også når det gjelder disse pårørendes forklaringer, må det være klart at bevisumiddelbarhet har vært av betydning. Historien om Gerd, som Torgersen første gang fortalte politiet kort etter pågripelsen, har for lagretten fremstått som oppdiktet med sikte på å skaffe Torgersen et alibi. Historien var i seg selv lite troverdig, kanskje først og fremst ved at Gerd, som Torgersen skulle ha truffet på dansefester, og som tidligere skulle ha vært med ham hjem, ikke lot seg identifisere. Lagretten la åpenbart til grunn at Torgersen løy under hovedforhandlingen da han utpekte vitnet Gerd Berg som den ukjente Gerd. For lagretten har Gerd-historien talt mot Torgersen. At han mange år etter lagmannsrettssaken innrømmet uriktig å ha utpekt Gerd Berg, gir ikke i dag grunnlag for å bedømme forholdet annerledes enn lagretten må antas å ha gjort.

Når det gjelder Torgersens alibi vises det til kommisjonens avgjørelse 2006 kap. 8.11.7.2 side 470 flg. Kommisjonen konkluderer her med at det ikke i tilknytning til temaet om domfeltes alibi foreligger særlige forhold som gjør det meget tvilsomt om dommen er riktig. Det fremkommer ikke i begjæringen nå, eller i saken for øvrig, opplysninger, vurderinger eller argumentasjon som gir grunnlag for en annen vurdering av Torgersens påståtte alibi.

Begjæringen inneholder også for øvrig en omfattende argumentasjon for at Torgersen ikke kunne ha vært på åstedet i Skippergata 6 b, verken på drapstidspunktet eller på tidspunktet for ildspåsettelsen. Disse anførselene mangler i stor grad forankring i objektive holdepunkter.

Som eksempel på slik argumentasjon vises til begjæringen side 222 hvor det argumenteres for at påtalemyndighetens teori om at Torgersens dro hjem for å hente fyrstikker, er ulogisk:

Denne usannsynligheten kommer på toppen av andre usannsynligheter:

Er man i Skippergaten og skal antenne en mordbrann, får man tak i fyrstikker i den umiddelbare nærhet – ikke helt oppe på Tøyen.

Man tar heller ikke en omvei over Youngstorget for deretter å ha tydeligvis å ha så mye hast at man tar drosje til bopel, for deretter å forlenge oppholdet uten noen forklarlig eller rimelig grunn.

Oppholdet på bopel underbygger og bekrefter derfor det sterkt usannsynlige i hele påtalemyndighetens overbyggende bærende arbeidshypotese om motivet for returen.

Og *hvis* man drar hjem for å hente fyrstikker, *henter* man fyrstikkene – de følger ikke automatisk med når man ifører seg sin brors jakke når man forlater bopel.

På side 225 i begjæringen heter det videre:

I tillegg har man det såkalte *fyrstikkbeviset* – se Nils Erik Lies vurdering i bilag 13 – hvor det også foreligger en rekke feil og misforståelser.

Fyrstikkene i dressen skriver seg med overveldende sannsynlighet fra brorens innkjøp av fyrstikker, formodentlig samme dag som drapet fant sted.

Hvis man legger den ikke urimelige forutsetningen til grunn at fyrstikkene ble kjøpt samtidig med en 10-pakning sigaretter, vil man brukt det manglende antall fyrstikker på å tenne opp 10-pakningen. Det blir da ingen fyrstikker til overs for å anstifte en brann – og Torgersen er utelukket som drapsmann.

Kommisjonens leder kan ikke se at det er faktisk grunnlag i saken for disse resonnementene, og det er vanskelig å se hvordan teorien om fyrstikkbeviset kan fremstå som «overveldende» sannsynlig. Slik argumentasjon er ikke egnet til å reise tvil om dommens riktighet, og kan ikke tillegges noen vekt ved avgjørelsen av gjenåpningsspørsmålet.

Når det gjelder de tekniske bevis, vises det til en nærmere gjennomgang av disse under drøftelsen av straffeprosessloven § 391 nr. 3, jf. ovenfor. Som det fremgår har også de tekniske bevisene vært tema under hovedforhandlingen og ved de senere gjenåpningsbegjæringer. Det som er anført å være nytt er kommentert ovenfor.

Kommisjonens leder vil bemerke at det ikke kan ses å være grunnlag for en påstand om at de sakkyndiges vurderinger av de tekniske bevisene (tannbittbeviset, avføringsbeviset, barnålbeviset og blodbeviset) alene var avgjørende for skyldavgjørelsen eller førende for lagrettens vurdering av de taktiske bevis.

Kommisjonens leder har i drøftelsene ovenfor særskilt vurdert det som anses sentralt i gjenåpningsbegjæringen. Når det gjelder de tekniske bevisene, vises det til drøftelse av tannbittbeviset i kommisjonens avgjørelse av 2006 kap. 8.2, særlig kap. 8.2.8, drøftelsen av avføringsbeviset i kap 8.3, særlig kap. 8.3.8.6, og drøftelsen av barnålbeviset i kap. 8.4, særlig kap. 8.4.8.2, som kommisjonens leder slutter seg til.

Andre anførsler som gjelder for eksempel funn og manglende funn på åstedet, offeret og på Torgersen, herunder blodbeviset, inngår i den samlede vurdering av om hvorvidt det foreligger særlige forhold som gjør det meget tvilsomt om dommen er riktig.

Det er ikke fremkommet særlige forhold i argumentasjonen tilknyttet de enkelte bevisene som gjør det meget tvilsomt om dommen er riktig. Heller ikke en samlet vurdering av bevisene i saken gir grunnlag for gjenåpning etter straffeprosessloven § 392 annet ledd.

Saksbehandlingsfeil

I begjæringen anføres at det ved hovedforhandlingen i sin tid ble begått saksbehandlingsfeil som må inngå i vurderingen under straffeprosessloven § 392 annet ledd.

Det er påberopt at Printz var inhabil som sakkyndig for barnålbeviset. Kommisjonens leder bemerket at det i forbindelse med iretteføringen var oppnevnt også andre sakkyndige i tilknytning til barnålbeviset. Det var også annen bevisførsel om dette. Det synes åpenbart at det påberopte ikke er særlig forhold som gjør det meget tvilsomt om dommen er riktig.

Det er anført som saksbehandlingsfeil at retten ikke sørget for sakens fulle opplysning ved ikke å sørge for innkalling av vitnene fra Gerd Kristiansens arbeidsplass. Kommisjonens leder finner det tilstrekkelig å henvise til det som er sagt om Torgersens alibi og Gerd-beviset i denne og tidligere avgjørelser, og finner det åpenbart at det påberopte ikke er et særlig forhold som gjør det meget tvilsomt om dommen er riktig.

Det er anført at det hefter saksbehandlingsfeil knyttet til vitnet Ørnulf Bergersen. Hovedforhandlingen skulle ha vært utsatt for ytterligere bevisførsel knyttet til vitnet Bergersens forklaring, og fengselsoverlege Leikvam skulle ikke vært gitt anledning til å uttale seg om Bergersens troverdighet. Kommisjonens leder finner det også her tilstrekkelig å vise til drøftelsene ovenfor og i kommisjonens avgjørelse av 2006 om betydningen av vitnet Bergersens forklaring, og finner det åpenbart at det påberopte ikke er særlige forhold som gjør det meget tvilsomt om dommen er riktig.

Kommisjonens leder kan ikke se at de anførte forhold verken hver for seg eller som del i en samlet vurdering gjør det (meget) tvilsomt om dommen av 1958 er riktig.

Etter kommisjonslederens oppfatning er det ikke i domfeltes begjæring nå - eller i saken for øvrig - fremkommet noen nye bevis eller omstendigheter som gir grunnlag for å revurdere det samlede bevisbildet som ble presentert for den dømmende rett og som utgjorde det bevisbildet lagrettens traff sin kjennelse på.

Ut over dette kan kommisjonens leder heller ikke se at det foreligger «*særlige forhold*» ved etterforskingen, saksbehandlingen, rettsbehandlingen eller øvrige sider av saken som gjør det «*meget tvilsomt*» om dommen er riktig.

Heller ikke en samlet vurdering av anførslene i begjæringen og i saken for øvrig - sett i lys av vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 1 og nr. 3, og straffeprosessloven § 392 annet ledd – gir grunnlag for gjenåpning.

Kommisjonens leder finner etter dette at begjæringen åpenbart ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 397 tredje ledd.

Begjæringen blir å forkaste.

Konklusjon:

Begjæring om gjenåpning i sak nr. 2015/111 forkastes.

Helen Sæter

